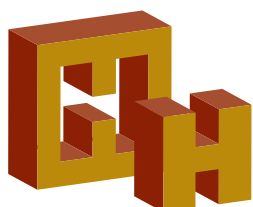

Jaarverslag 2012

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Houthandel

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Jaarverslag 2012

colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

administrateur
Syntrus Achmea Pensioenbeheer NV
Postbus 194, 3434 ZK De Meern
telefoon: (030) 245 30 01

datum
6 juni 2013

Inhoud

1	Voorwoord	5
2	Karakteristieken van het pensioenfonds	7
2.1	Profiel 7	
2.2	Organisatie	8
2.2.1	Bestuur	8
2.2.2	Deelnemersraad	9
2.2.3	Verantwoordingsorgaan	9
2.2.4	Visitatiecommissie	10
2.2.5	Beleggingscommissie	10
2.2.6	Aansluitingencommissie	11
2.2.7	Contractencommissie	11
2.2.8	Communicatiecommissie	11
2.2.9	Auditcommissie	11
2.2.10	Vergoeding voor bestuur, deelnemersraad, verantwoordingsorgaan, visitatiecommissie en overige commissies	11
2.2.11	Betrokken partijen	12
2.3	Kerncijfers	14
3	Verslag van het bestuur	15
3.1	Algemeen	15
3.1.1	Ontwikkeling financiële positie pensioenfonds	15
3.2	Overige ontwikkelingen	20
3.3	Pensioenparagraaf	23
3.3.1	Statuten- en reglementswijzigingen in 2012	25
3.4	CAO overgangsregeling	27
3.5	Communicatieparagraaf	28
3.6	Uitvoeringskosten	29
3.7	Beleggingsparagraaf	32
3.8	Risicoparagraaf	39
3.8.1	Identificatie en beoordeling risico's en beheersing	39
3.8.2	Beleggingsrisico's	39
3.8.3	Actuariële risico's	41
3.8.4	Niet-financiële risico's	41
3.9	Actuariële paragraaf	44
3.10	Toekomstparagraaf	46
4	Verslag van de deelnemersraad	47
5	Verantwoordingsorgaan	48
5.1	Reactie van het bestuur	50

6	Jaarrekening	51
6.1	Balans per 31 december	52
6.2	Staat van baten en lasten	53
6.3	Kasstroomoverzicht	55
6.4	Algemene toelichting	56
6.4.1	Inleiding	56
6.4.2	Overeenstemmingsverklaring	56
6.4.3	Schattingswijzigingen	56
6.4.4	Algemene grondslagen	56
6.4.5	Specifieke grondslagen	57
6.4.6	Grondslagen kasstroomoverzicht	61
6.5	Toelichting op de Balans	62
6.5.1	Beleggingen voor risico fonds	62
6.5.2	Vorderingen en overlopende activa	68
6.5.3	Overige activa	69
6.5.4	Stichtingskapitaal en reserves	69
6.5.5	Technische voorzieningen	72
6.5.6	Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	74
6.5.7	Langlopende schulden	74
6.5.8	Overige schulden en overlopende passiva	75
6.5.9	Risicobeheer en derivaten	76
6.5.10	Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	82
6.5.11	Verbonden partijen	83
6.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	84
6.6.1	Premiebijdragen risico pensioenfonds	84
6.6.2	Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	85
6.6.3	Overige baten	85
6.6.4	Pensioenuitkeringen	86
6.6.5	Pensioenuitvoeringskosten	86
6.6.6	Pensioenopbouw	87
6.6.7	Indexering en overige toeslagen	87
6.6.8	Rentetoevoeging	87
6.6.9	Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	88
6.6.10	Wijziging markttrente	88
6.6.11	Wijziging overige actuariële uitgangspunten	88
6.6.12	Saldo overdracht van rechten	89
6.6.13	Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	89
6.6.14	Overige lasten	90
6.6.15	Belastingen	90
7	Overige gegevens	91
7.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	91
7.2	Gebeurtenissen na balansdatum	91
7.3	Actuariële verklaring	92
7.4	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	94
7.5	Nevenfuncties bestuur	96

1 Voorwoord

De pensioenwereld was ook in 2012 weer zeer dynamisch. Naast de aangekondigde veranderingen uit het pensioenakkoord en de wet versterking bestuur pensioenfondsen vroegen de implementatie van de aanpassing van de pensioenregeling van het fonds met ingang van 1 januari 2012, en alle communicatie daarover met de deelnemers veel aandacht. Tot slot zijn er veel inspanning verricht op de thema's risicobeheersing, beleggen en de financiële situatie. Thema's die ook in 2013 weer veel aandacht vragen.

Financiële situatie

De dekkingsgraad, primo 2012 nog 98,7%, bedroeg ultimo 2012 naar boven afgerond 104,3%. Er was daarmee sprake van een gering dekkingstekort. Het pensioenfonds behaalde in 2012 op de portefeuille een overall rendement van 13,34%. Het benchmarkrendement op de portefeuille bedroeg 13,29%. Wanneer het rendement als gevolg van het gebruik van renteafdekkingsinstrumenten buitenbeschouwing wordt gelaten bedroeg het rendement 7,78%. De stijging van de dekkingsgraad kan niet alleen worden verklaard door positieve beleggingsopbrengsten. De aanpassing van de rentetermijncurve per 1 september 2012, op basis waarvan de verplichtingen van het fonds moeten worden vastgesteld, heeft eveneens tot een stijging van de dekkingsgraad geleid. Tegenover de stijging van de dekkingsgraad als gevolg van de beleggingsopbrengsten en de rentetermijncurve stond een lichte daling van de dekkingsgraad als gevolg van de aanpassing aan de verder toegenomen levensverwachting.

Het fonds hoefde, uitgaande van de financiële situatie ultimo 2012, geen kortingsmaatregelen aan te kondigen. De dekkingsgraad ultimo 2012 liet echter niet toe dat het fonds per 1 januari 2013 een toeslag kon verlenen.

Aanpassing pensioenregeling per 1 januari 2012

Door de daling van de rente in 2011 bleek de maximale premie niet meer kostendekkend voor 2012. Partijen betrokken bij de CAO Houthandel besloten de regeling te versoberen door met ingang van 1 januari 2012:

- Het opbouwpercentage te verlagen van 2,05% naar 1,9%;
- Het partnerpensioen om te zetten van opbouwbasis naar risicobasis.

Door deze versoeringen kon de premie 2011 ook over 2012 gehandhaafd blijven.

Schaalvergroting

Voor het bestuur staat voorop dat ook op de lange termijn een goed pensioen wordt behouden voor alle werknemers in de branche. Het pensioenfonds wordt kleiner door dalende aantallen actieve deelnemers waardoor opschaling naar de mening van het bestuur onontkoombaar is. Om die reden wordt parallel aan het onderzoek naar de invulling van de toekomstige pensioenregeling gekeken naar de mogelijkheden voor opschaling. Hiervoor worden verschillende samenwerkingsverbanden, van fusie tot opgaan in een ander fonds of anderszins, door CAO-partijen, onderzocht.

Inzet op versterking van het integraal risicomanagement

Het jaar 2012 stond voor het bestuur ook in het teken van risicomanagement. In 2012 heeft het bestuur in vervolg op de ingezette acties in 2011 samen met de vermogensbeheerder vanaf begin 2012 een uitgebreide risicorapportage op kwartaalbasis neergezet. Daarnaast is het uitbestedingsrisico uitgewerkt en vastgelegd in een protocol.

Crisisplan

In 2012 heeft het bestuur het crisisplan aangepast aan de vereisten zoals opgenomen in de Beleidsregel financieel crisisplan pensioenfondsen. DNB vindt het belangrijk dat alle pensioenfondsen een crisisplan hebben dat gebruikt kan worden voor het geval een crisis in korte tijd hevig toeslaat. Het bestuur onderschrijft dit en heeft in het crisisplan van het fonds vastgelegd in welke

omgeving of situatie het bestuur absoluut niet terecht wil komen en dus sprake is van een crisis. Vervolgens is aangegeven wat dit betekent voor het beleid van het fonds en wat het bestuur doet als deze situatie zich onverhoopt toch dreigt voor te doen.

Inzet op transparante, begrijpelijke en duidelijke communicatie

Het fonds wil de aangeboden communicatiemiddelen zo transparant, begrijpelijk en duidelijk mogelijk maken. Om dit te bereiken zijn de communicatiemiddelen van het fonds hierop getoetst. Hiervoor is ondermeer het panel ingezet.

Uitdagingen in 2013

Voor 2013 liggen er aanzienlijke uitdagingen voor het pensioenfonds. Belangrijk blijft de continue monitoring van de financiële situatie. Eind 2013 zal het fonds uit het dekkingstekort moeten zijn. Dit is bereikt wanneer er dan een dekkinggraad van 104,3% of hoger is. Daarnaast zal als gevolg van het pensioenakkoord en het FTK de pensioenregeling van BPF Houthandel veranderingen moeten ondergaan. In dit kader zijn CAO-partijen in het verslagjaar al veelvuldig in overleg geweest over de invulling van de nieuwe regeling per 1-1-2015. Buiten het pensioenakkoord en het FTK zal ook de oriëntatie van het bestuur op mogelijke opschaling hier een rol in spelen. Ook zal aan de inrichting van het pensioenfondsbestuur, naar aanleiding van de komende Wet Versterking Bestuur in 2013 voldoende uitwerking moeten worden gegeven. Tot slot zal de verdere uitwerking en continue aandacht voor integraal risicomanagement een vast onderwerp voor het bestuur blijven. Doelstelling van het bestuur is om ook in de komende jaren voor zijn deelnemers, gepensioneerden en werkgevers een betrokken, betrouwbare en transparante pensioenuitvoerder te zijn.

Vaststelling jaarverslag en dankwoord

Het bestuur heeft op 6 juni 2013 het jaarverslag 2012 en de daarbij behorende staten voor De Nederlandsche Bank vastgesteld en wil iedereen bedanken die zich op betrokken en deskundige wijze heeft ingezet voor het fonds.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

De Meern, 6 juni 2013

Het bestuur:

W.B. Groen
Voorzitter

L.P. Raadgever
Secretaris

2 Karakteristieken van het pensioenfonds

2.1 Profiel

De Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel, statutair gevestigd te Amsterdam, is door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verplicht gesteld met ingang van 1 juli 1952 ingevolge de beschikking van 27 juni 1952. Het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is een pensioenfonds met als rechtsvorm een stichting. Het fonds is opgericht en wordt in stand gehouden door CAO-partijen. De uitvoering van de pensioenregeling is geregeld in de pensioenreglementen van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel. Op 6 december 2011 is de laatste statutenwijziging door het bestuur goedgekeurd; deze is notarieel verleden op 26 maart 2012. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199578. Het fonds is een bedrijfstakpensioenfonds en is aangesloten bij de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen.

Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de aangesloten ondernemingen. Hiertoe wordt voor de aangesloten werkgevers, deelnemers en gewezen deelnemers ruim €954 miljoen belegd.

De inhoud van de pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling wordt in hoofdlijnen door CAO-partijen bepaald binnen het arbeidsvoorwaardenoverleg. De technische uitwerking van hetgeen is overeengekomen vindt veelal plaats binnen de gelederen van het bestuur, of als het om geheel nieuwe elementen gaat, binnen werkgroepen, commissies e.d. waarin afgevaardigden van CAO-partijen en bestuur samenkomen.

Doordat de inhoud van de pensioenregeling noodzakelijk dient te worden vastgelegd in de statuten en reglementen van het fonds, kunnen CAO-partijen niet zonder medewerking van het bestuur de inhoud van de regeling algemene gelding geven. Het bestuur is bevoegd de pensioenregeling aan te passen conform de reglementaire en wettelijke bepalingen.

Onderlinge verhoudingen

Het bestuur bestuurt het fonds en heeft daarbij een geheel eigen bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Dit laatste blijkt uit alle van toepassing zijnde wetten; steeds is het zo dat het bestuur (en de bestuursleden) worden aangesproken op bestuursverantwoordelijkheid. Het bestuur hoeft aan CAO-partijen geen verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Binnen het fonds zijn CAO-partijen geen factor, behalve bij de afvaardiging in het bestuur. Daarmee is meteen een belangrijke machtsfactor gegeven: ieder van de CAO-partijen kan besluiten de afgevaardigde terug te roepen door een besluit tot intrekking van het bestuurslidmaatschap. Binnen de aldus bepaalde verhoudingen is het onmogelijk dat het bestuur van het fonds eigenmachtig inhoud kan geven aan de pensioenregeling en is het eveneens onmogelijk dat CAO-partijen het bestuur onverantwoorde beslissingen zou kunnen laten uitvoeren.

Kort gezegd komt het erop neer dat CAO-partijen een pensioenregeling in gang zetten, zorgen voor de algemene werking daarvan, maar dat het reilen en zeilen van het fonds volledig in handen ligt van het bestuur.

Het fonds werkt voor 490 ondernemingen waarin 5.994 werknemers (inclusief arbeidsongeschikten en vrijwillige voortzetters) op dit moment een pensioen opbouwen. Samen met het aantal werknemers die niet langer een pensioen bij het fonds opbouwen maar dat voorheen wel deden (15.601) en de personen die een pensioen van het fonds ontvangen (7.600) komt het totaal aantal uit op 29.195.

Missie van het fonds

De missie van het fonds is het verschaffen van een goed pensioen aan werknemers in de bedrijfstak. Vanaf de oprichting voorzag het fonds in een vast bedrag per week voor iedere werknemer. Hierbij speelde de hoogte van het inkomen geen enkele rol. Met ingang van 1 januari 1992 is het fonds overgegaan van de vaste bedragenregeling naar een loonafhankelijke regeling.

Solidariteit

De regelingen van het fonds zijn gebaseerd op solidariteit. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het hanteren van een voor iedere deelnemer gelijk premiepercentage.

Het uitgangspunt is dat alle werknemers vallend onder de verplichtstelling van het fonds ook deelnemen aan de regelingen van het fonds. Alleen op deze wijze kunnen collectieve bedrijfstakbrede en op solidariteit gebaseerde pensioenregelingen mogelijk gemaakt en in stand gehouden worden. Het bestuur hanteert daarom een strikt dispensatiebeleid. Zou er onbeperkte keuzevrijheid bestaan dan bestaat het gevaar dat 'goede' risico's zich van het fonds afwenden. Een ruimer gebruik van de bevoegdheid tot het verlenen van onverplichte vrijstelling gaat ten koste van het solidariteitssysteem.

Het sociale belang van alle werknemers in de bedrijfstak prevaleert boven het belang van een onderneming die een verzoek doet tot vrijstelling van de verplichting tot deelneming in de regelingen van het fonds.

2.2 Organisatie

2.2.1 Bestuur

De werkgevers- en werknemersorganisaties, die het fonds in stand houden, benoemen een bestuur. Het bestuur bestaat uit zes leden, drie van werknemerszijde en drie van werkgeverszijde. Allen zijn benoemd door CAO-partijen. Zij hebben zitting voor een tijdvak van vier jaren. Conform een aftreedrooster treden om de twee jaar de helft van de (plaatsvervangende) leden van het bestuur af. De (plaatsvervangend) bestuursleden zijn na afloop van de zittingsperiode terstond herbenoembaar.

De functies van voorzitter en secretaris van het bestuur worden bekleed voor de periode van een jaar. Hierna wordt het lid dat als secretaris heeft opgetreden voorzitter en omgekeerd. De werkgeversorganisatie en de werknemersorganisaties leveren om de beurt de voorzitter. De werkgevers worden vertegenwoordigd door de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen te Almere. De werknemers worden vertegenwoordigd door de volgende vakorganisaties:

- CNV Vakmensen te Utrecht;
- FNV Bouw te Woerden.

Het bestuur bepaalt het dagelijkse beleid van het fonds en draagt zorg voor de handhaving en uitvoering van de statuten. Het uitgangspunt hierbij is dat dit gebeurt door middel van een evenwichtige en zorgvuldige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het bestuur laat zich bij het maken van beleid ondersteunen door rapportages, gemaakt door of in samenspraak met externe deskundigen. Het bestuur ziet er op toe dat de uitvoering voldoet aan de gestelde eisen van de externe toezichthouders.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Werkgeversleden:
W.B. Groen, secretaris
F.A. de Boer
H.J. van Meerten

Plaatsvervangers:
vacature

Werknemersleden:
L.P. Raadgever, voorzitter *
S.M.J. Custers **
C. van der Veer**

Plaatsvervangers:
P. Ansems **

Deze bestuurders zijn aangewezen door:

* CNV Vakmensen; en

** FNV Bouw.

Voorzittersoverleg

Het bestuur houdt 4 à 5 weken voorafgaande aan de reguliere vergaderingen een voorzittersoverleg. Hierbij zijn de voorzitter en de secretaris van het fonds aanwezig. Het bestuur heeft een tweetal taken aan de voorzitters gedelegeerd:

het voorbereiden van bestuursvergaderingen, en;

het beslissen op kwesties inzake individuele gevallen; in een aantal gevallen is er mandaat om zaken direct af te wikkelen;

Bij het uitoefenen van hun bevoegdheden zijn de voorzitters verantwoording schuldig aan het bestuur.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het fonds heeft in het verslagjaar zes maal vergaderd. Deze vergaderingen vonden plaats op 20 januari, 15 maart, 7 juni, 6 september, 10 oktober en 29 november.

In de vergaderingen van het bestuur komen naast de beleidsmatige zaken ook individuele kwesties van werkgevers, (aspirant-) deelnemers en gepensioneerden aan de orde.

2.2.2 Deelnemersraad

De deelnemersraad, ingesteld in 2008, bestaat uit vijf leden. Deze worden benoemd door het bestuur op voordracht van de verenigingen van werknemers en/of gepensioneerden.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de deelnemersraad als volgt:

Namens de actieven:
J.F. van Anrooy, voorzitter
R.M. Gijsberts, plaatsvervangend voorzitter
vacature

Namens de gepensioneerden:
C.P. Pastijn, secretaris
R.W. Minnebo

2.2.3 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen, het gevoerde beleid en de beleidskeuzes van het bestuur.

De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het reglement verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan telt 7 leden en bestaat uit 3 vertegenwoordigers van de deelnemers, 2 vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden en 2 vertegenwoordigers van de werkgeversvereniging die betrokken is bij het fonds.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van het verantwoordingsorgaan als volgt:

Werkgevers

M.R. Bijl, secretaris/ plaatsvervangend voorzitter

P. Snickers

Werknemers

J.F. van Anrooy, voorzitter / plaatsvervangend secretaris

R.M. Gijssberts

vacature

Gepensioneerden

C.P. Pastijn

R.W. Minnebo

2.2.4 Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke, deskundige en gezaghebbende personen. De leden zijn op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van de visitatiecommissie, betrokken bij het functioneren van het fonds.

De taken en bevoegdheden van de visitatiecommissie zijn vastgelegd in het reglement visitatiecommissie. De visitatiecommissie rapporteert schriftelijk aan het bestuur van het fonds. De visitatiecommissie heeft in 2009 de eerste visitatieronde en in 2010 de tweede visitatieronde afgerond. In het verslagjaar heeft geen visitatie plaatsgevonden. In 2013 zal opnieuw een visitatie plaatsvinden.

2.2.5 Beleggingscommissie

De beleggingscommissie adviseert het bestuur over het beleggingsbeleid, waaronder het beleggingsplan, de met de vermogensbeheerder af te sluiten contracten, evenals de richtlijnen en aanwijzingen van het door de vermogensbeheerder uit te voeren vermogensbeheer.

In 2012 zijn er vier vergaderingen geweest van de beleggingscommissie (16 februari, 14 mei, 11 september en 24 oktober). Daarnaast hebben verschillende conference calls plaatsgevonden.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de beleggingscommissie als volgt:

F.A. de Boer, werkgeversafgevaardigde

C. van der Veer, werknemersafgevaardigde

F.J. Ballendux, Ballendux Consulting (onafhankelijk adviseur vermogensbeheer)

2.2.6 Aansluitingencommissie

De aansluitingencommissie bestaat uit twee leden en interpreteert in voorkomende gevallen de werkingssfeer van het pensioenfonds. In 2012 heeft de aansluitingencommissie de procedure voor de aansluiting van nieuwe werkgevers aangescherpt.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de aansluitingencommissie als volgt:

F.A. de Boer
L.P. Raadgever

2.2.7 Contractencommissie

De contractencommissie bestaat uit twee leden en bereidt de contracten van de uitbestede activiteiten voor, evenals de controle daarop.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de contractencommissie als volgt:

F.A. de Boer
S.M.J. Custers

2.2.8 Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bestaat uit twee leden en voert met de administrateur overleg op de hoofdpunten van het communicatiebeleid en de uitvoering ervan. Overleg met de communicatiecommissie vindt doorgaans plaats tijdens het voorzittersoverleg.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de communicatiecommissie als volgt:

W.B. Groen
L.P. Raadgever

2.2.9 Auditcommissie

De auditcommissie bestaat uit twee leden en voert overleg met de administrateur en de externe accountant zodat de accountantscontrole efficiënt en doeltreffend plaatsvindt.

Op 31 december 2012 was de samenstelling van de auditcommissie als volgt:

W.B. Groen
L.P. Raadgever

2.2.10 Vergoeding voor bestuur, deelnemersraad, verantwoordingsorgaan, visitatiecommissie en overige commissies

De bestuursleden ontvangen een forfaitair bedrag per jaar. Dit bedrag is gebaseerd op de aanbevelingen vanuit de Pensioenfederatie. De leden van de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan en de overige commissies ontvangen vacatiegeld en een reis- en verblijfkostenvergoeding conform de richtlijnen van de SER. De leden van de visitatiecommissie ontvangen een vooraf overeengekomen jaarlijkse vergoeding. In totaal is over het jaar 2012 137k vergoed (incl. reis- en verblijfskosten). Over 2011 was de vergoeding eveneens 137k.

2.2.11 Betrokken partijen

Administrateur

Beleids- en juridischpensioenadvies, secretariaat, pensioenadministratie en communicatie zijn uitbesteed aan Syntrus Achmea Pensioenbeheer te De Meern.

Syntrus Achmea
Rijnzathe 10
3454 PV De Meern

Vermogensbeheer

Het beheer van het fondsvermogen is opgedragen aan F&C Netherlands B.V. en Syntrus Achmea Real Estate & Finance.

F&C Netherlands B.V.
Jachthavenweg 109 k
1081 KJ Amsterdam

Syntrus Achmea Real Estate & Finance
Gatwickstraat 1
1043 GK Amsterdam

Adviseur vermogensbeheer

Het bestuur heeft de heer F.J. Ballendux van Ballendux Consulting aangesteld als onafhankelijk adviseur vermogensbeheer.

Ballendux Consulting
F.J. Ballendux
Kerklaan 72
2101 HR Heemstede

Adviserend en certificerend actuaris

Het bestuur heeft Towers Watson benoemd tot actuaris van het fonds.

Certificerend Actuaris
Mw. A. Plekker AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Stationsweg 13-14
1441 EJ Purmerend

Adviserend Actuaris
drs. B. Weijers AAG
Towers Watson Netherlands B.V.
Stationsweg 13-14
1441 EJ Purmerend

Compliance officer

KPMG Advisory N.V. is door het bestuur benoemd tot compliance officer.

Accountant

Het bestuur heeft KPMG Accountants N.V. als accountant belast met de controle van de jaarrekening van het fonds.

J.P. Faber RA

KPMG Accountants N.V.

Postbus 43004

3540 AA Utrecht

Website

www.pensioenfondshouhandel.nl

2.3 Kerncijfers

Alle bedragen in het jaarverslag zijn weergegeven in eenheden van duizend euro tenzij anders aangegeven.

	2012	2011	2010
Ondernemingen en deelnemers (aantallen)			
Werkgevers	490	508	506
Deelnemers	5.994	6.707	7.127
Gepensioneerden	7.600	7.799	7.863
Gewezen deelnemers	15.601	15.873	16.665
Pensioengegevens (bedragen x € 1,-)			
Premiepercentages Ouderdomspensioen: (% van de pensioengrondslag)	26,6%	26,6%	26,6%
Voorwaardelijke Optrek (% van de pensioengrondslag)	2,6%	2,6%	2,6%
Overgangsregeling (%van het salaris)	2,9%	2,9%	2,9%
Franchise	18.494	18.246	18.023
Minimum pensioengrondslag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Opbouwpercentage	1,9%	2,05%	2,05%
Indexatie	0%	0%	0,4%
Premies en uitkeringen			
Feitelijke premie over het boekjaar	34.484	36.407	37.666
Kostendekkende premie over het boekjaar	25.499	28.994	29.916
Uitkeringen	24.530	23.306 ¹	24.175 ¹
Beleggingen			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	954.640	845.596	746.047
Vereist vermogen	976.991	915.039	782.968
Rendement in procenten totale portefeuille	13	11	9
Rendement in procenten exclusief LDI	8	(1)	
Z-score	0,25	(1,10)	0,00
Performance toets	0,09	(0,14)	0,39
Dekkingsgraad	104,3%	98,7%	103,3%
Vereiste dekkingsgraad	109,8%	110,1%	110,0%
Reserves			
Voorziening pensioenverplichtingen	889.419	831.288	711.769
Weerstandsreserve	87.572	83.751	71.199
Reserve Overgangsregeling	26.417	17.264	10.666
Algemene reserve	(49.361)	(94.256)	(47.504)
Resultaat			
Resultaat boekjaar	57.869	(27.602)	(23.617)

1) Exclusief eenmalig, overig afkoop en invaliditeitspensioen

3 Verslag van het bestuur

3.1 Algemeen

3.1.1 Ontwikkeling financiële positie pensioenfonds

De dekkingsgraad is de maat van de verhouding tussen de bezittingen en de verplichtingen van het pensioenfonds. De minimale vereiste dekkingsgraad van het pensioenfonds Houthandel is 104,3%. De laatste jaren was de dekkingsgraad lager. Vanwege de financiële situatie heeft het pensioenfonds in 2009 een herstelplan bij De Nederlandsche Bank (DNB) ingediend. Op 31 december 2013 moet het pensioenfonds weer een dekkingsgraad van 104,3% hebben.

Evaluatie begin 2012

Het pensioenfonds evalueert aan het einde van elk boekjaar hoe de financiële gezondheid van het fonds zich ontwikkelt ten opzichte van het herstelplan. Begin 2012 heeft het fonds de ontwikkeling van het herstelplan geëvalueerd. Op 31 december 2011 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 98,7%. Op basis van de evaluatie herstelplan 2011 waren, uitgaande van de situatie ultimo 2011, geen aanvullende maatregelen nodig aangezien de verwachte dekkingsgraad per einde december 2013 105,2% bedroeg en daar mee hoger lag dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

De maatregelen, zoals in het herstelplan opgenomen, luiden:

- handhaving van de (maximale) premiepercentages voor zowel de basisregeling (26,6% van de pensioengrondslag), de optrekregeling (2,6% van de pensioengrondslag tot en met 2020) en de overgangsregeling (2,9% van het salaris tot en met 2012);
- geen toeslagverlening in de jaren 2009 tot en met 2011, en;
- handhaving van de huidige beleggingsmix (beleggingsplan 2009).

Het herstelplan werd door De Nederlandsche Bank op 1 juli 2009 goedgekeurd.

Versobering van de regeling met ingang van 1 januari 2012

De lage rentestand in 2011 had ook effecten op de premie die het pensioenfonds moest heffen in 2012. De premie van het fonds moet kostendekkend zijn. Voor fondsen die zich eind 2011 in een situatie van dekkingstekort bevonden, zoals ook BPF Houthandel, moest de premie ook bijdragen aan het herstel van de dekkingsgraad. DNB vertaalt dat in een adequate opslag voor uitvoeringskosten en een opslag voor de opbouw van het minimaal vereist eigen vermogen. De stand van de rente heeft een effect op de benodigde kostendekkende premie. Geconstateerd is dat de premie van 26,6%, zoals over 2011 geheven, niet kostendekkend was voor 2012.

In plaats van een premieverhoging hebben CAO-partijen betrokken bij de Houthandel besloten om de pensioenregeling met ingang van 1 januari 2012 te versoberen door:

- het opbouwpercentage te verlagen van 2,05% naar 1,9%;
- het partnerpensioen om te zetten van opbouwbasis naar risicobasis;

Beide aanpassingen hebben alleen betrekking op reglement A. Het partnerpensioen wordt daarbij afgeleid van het oude opbouwpercentage ouderdomspensioen (70% van 2,05%).

Rekening houdend met deze aanpassingen is de premie van 26,6% van de pensioengrondslag voor 2012 voor de basisregeling als kostendekkend beoordeeld.

Aanvullende maatregelen op basis van evaluatie herstelplan begin 2013 niet nodig

Het pensioenfonds evalueerde begin 2013 de stand van zaken eind 2012 ten opzichte van de verwachtingen in het herstelplan. De dekkingsgraad bedroeg ultimo 2012 104,3%. De stijging van de dekkingsgraad kan deels worden verklaard door de invoering van de Ultimate Forward Rate. Daarnaast zijn positieve beleggingsrendementen behaald. De aanpassing aan de stijgende levensverwachting had een negatief effect op de ontwikkeling van de dekkingsgraad. Het fonds hoefde, uitgaande van de financiële situatie ultimo 2012, geen kortingsmaatregelen aan te kondigen. Daarnaast was het, met uitzondering van het besluit om ook per 1 januari 2013 geen toeslag te verlenen, niet nodig aanvullende maatregelen te nemen.

Communicatie herstelplan, toeslagverlening en aanpassing van de regeling

Het bestuur heeft pensioengerechtigden, werkgevers en deelnemers tijdig en op toegankelijke wijze via de nieuwsflits van het fonds geïnformeerd over het herstelplan en de daarin opgenomen maatregelen.

Het bestuur besloot op 29 oktober 2012 om geen toeslag te verlenen per 1 januari 2013. De deelnemers en gepensioneerden zijn hierover geïnformeerd in de nieuwsflits van het fonds. Daarnaast is informatie op de website geplaatst. In de nieuwsflits, en op de website is ook aandacht besteed aan de premies en de situatie t.a.v. waardeoverdracht. De deelnemers en werkgevers zijn in april 2012 per brief geïnformeerd over de aanpassing van de regeling per 1 januari 2012. In de nieuwsflits is hier ook uitgebreid aandacht aan besteed.

DNB kijkt kritisch naar overgangsregeling

Gebruik maken van de VUT of de Overgangsregeling is sinds 1 januari 2006 niet meer mogelijk voor mensen die geboren zijn na 1949. De regelingen voor vervroegd uittreden zijn daarom destijds aangepast. Cao-partijen maakten een overgangsregeling om de overgang naar pensioen op 65 jaar geleidelijker te laten verlopen. De toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) deed in 2012 een steekproef naar de uitvoering en financiering van VPL-regelingen. Dat zijn overgangsregelingen die arbeidsvoorwaardelijke toezeggingen inhouden die uiterlijk in 2020 worden omgezet in pensioenaanspraken. DNB vindt dat geen sprake mag zijn van oneigenlijke overdracht van middelen van het pensioenvermogen naar de VPL-gelden. Het fonds heeft vastgesteld dat dit voor de overgangsregeling van het fonds (de optrekregeling) ook niet het geval is (geweest). De financiële opzet die gehanteerd wordt voldoet aan de good practices, zoals genoemd door DNB. Wel heeft het bestuur geconcludeerd dat de in de ABTN van het fonds vastgelegde methodiek, niet zo expliciet is vastgelegd in overeenkomsten met sociale Partners en dit daarom alsnog vast te leggen.

Pensioenfonds pakt waardeoverdracht weer op

Iemand die van baan wisselt, wisselt vaak ook van pensioenregeling. Deze werknemer heeft dan het recht om de waarde van zijn opgebouwde pensioenrechten naar zijn nieuwe pensioenuitvoerder over te dragen. Omdat de dekkingsgraad van pensioenfonds de afgelopen tijd lager dan 100% was, was de plicht tot waardeoverdracht voor veel pensioenfonds opgeschort. Deze plicht herleeft als de dekkingsgraad weer 100% of hoger is. In 2012 was in de perioden 1-1-2012 t/m 31-1-2012, 1-4-2012 t/m 31-5-2012 en 1-7-2012 t/m 30-9-2012 sprake van onderdekking.

Fonds stelt financieel crisisplan op

Naar de mening van DNB waren veel pensioenfonds tijdens de kredietcrisis onvoldoende voorbereid op een snelle verslechtering van de financiële positie. Alle pensioenfonds hebben daarom een financieel crisisplan opgesteld. De deadline daarvoor was 1 mei 2012. Het pensioenfonds is eind 2010 aan de slag gegaan met het opstellen van een crisisplan. Uitvoerig overleg met CAO-partijen is hieraan vooraf gegaan. In het crisisplan staan welke maatregelen het fonds neemt als het in een crisissituatie komt. Van een crisissituatie is sprake wanneer het pensioenfonds de pensioenregeling niet onverkort kan uitvoeren. Het plan geeft inhoud aan de te hanteren ondergrenzen, te nemen maatregelen en te volgen consultatie-, informatie- en besluitvormingsprocessen. Hierbij wordt rekening gehouden met een evenwichtige belangenbehartiging. Het crisisplan is in januari 2011 bij DNB ingediend. In 2012 heeft het bestuur het crisisplan uitgebreid conform de vereisten in de beleidsregel financieel crisisplan. Dit crisisplan is in april 2012

ingediend bij DNB. DNB en AFM evalueerden in 2012 de kwaliteit van financiële crisisplannen. Ze publiceerden een document met voorbeelden van good and bad practices. De toezichthouders verwachten dat fondsen hun crisisplannen daarmee verbeteren. Het bestuur heeft het crisisplan van het fonds tegen het licht gehouden en besloten deze aan te scherpen en op een aantal punten verder te concretiseren. Het crisisplan is beschikbaar via de website.

Uitkomsten consistentietoets

Eind 2012 begin 2013 heeft het fonds een continuïteitsanalyse uitgevoerd. Onderdeel van de continuïteitsanalyse is de consistentietoets. Hieruit moet onder meer blijken of het pensioenfonds een consistent toeslagbeleid voert, wat wil zeggen dat de verwachte toeslagverlening in voldoende mate aansluit op de toeslagambitie.

Uit de begin 2013 besproken resultaten van de toets blijkt dat het beleid niet langer consistent is. Het bestuur heeft de uitkomsten van de toets gedeeld met CAO-partijen en aangegeven dat het toeslagbeleid consistent gemaakt dient te worden. CAO-partijen zijn verzocht dit bij het ontwerpen en vormgeven van de nieuwe pensioenregeling, waarover partijen in gesprek zijn, mee te nemen. Na afloop van het verslagjaar heeft het bestuur, na besluitvorming door CAO-partijen én onder voorbehoud van een positief advies van de deelnemersraad, besloten de ambitie te wijzigen. De ambitie is de pensioenen te verhogen overeenkomend met 50% van de CAO-loonontwikkeling in de bedrijfstak. Met deze aanpassing van de ambitie is sprake van een consistent toeslagbeleid.

Boetes, dwangsommen

In het verslagjaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door De Nederlandsche Bank geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

3.1.2. Governance

Goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance)

Het fonds houdt zich aan de principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance of PFG). De naleving van de principes moeten zorgen voor meer openheid en transparantie richting werkgevers, werknemers, gepensioneerden en slapers. Het gaat om zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Bovendien dient er verantwoording te worden afgelegd over het gevoerde beleid aan zowel werknemers, werkgevers en gepensioneerden. De keuzes die het bestuur heeft gemaakt bij de besturing van het pensioenfonds, de wijze waarop het bestuur verantwoording over het beleid aflegt en hoe het interne toezicht is vormgegeven, staan beschreven in een zogenaamd transparantiedocument. Hierin is opgenomen waar het jaarverslag en de statuten en reglementen kunnen worden opgevraagd. Dit transparantiedocument, wordt jaarlijks geactualiseerd en wordt gepubliceerd op de website.

Verantwoordingsorgaan

In dit verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers, de pensioengerechtigden en de aangesloten werkgevers vertegenwoordigd. Het bestuur heeft de inrichting (ondermeer samenstelling en stemverhouding) en de bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan vastgelegd in de statuten van het fonds. Tevens heeft het bestuur een reglement voor het verantwoordingsorgaan opgesteld. In juni 2012 heeft het verantwoordingsorgaan met het bestuur vergaderd over het concept jaarverslag 2011, het actuair rapport 2011 en het accountants verslag 2011 van het fonds. De bevindingen en het oordeel van het verantwoordingsorgaan zijn in een gezamenlijke vergadering met het bestuur besproken. De uitkomst hiervan is terug te vinden in het verslag van het verantwoordingsorgaan zoals opgenomen in het jaarverslag 2011. De bevindingen en het oordeel van het verantwoordingsorgaan over 2012 zijn terug te vinden in dit jaarverslag.

Bevordering toetsing deskundigheid

Per 1 januari 2011 geldt de nieuwe Beleidsregel deskundigheid. Bestuursleden van pensioenfondsen kregen te maken met aangescherpte deskundigheidseisen. De Pensioenfederatie heeft een uitgewerkt Plan van Aanpak Deskundig en Goed

Pensioenfondsbestuur opgesteld op basis waarvan het deskundigheidsplan is aangescherpt. De aanpassing van het deskundigheidsplan aan het Plan van Aanpak van de Pensioenfederatie heeft in 2012 plaatsgevonden.

Enige jaren geleden heeft het bestuur een deskundigheidsplan opgesteld. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd. Het plan is zodanig opgesteld dat het bestuur als geheel over de vereiste deskundigheid beschikt. Bij elke mutatie in het bestuur gaat het bestuur na of die deskundigheid nog steeds aanwezig is. Ten minste één maal per jaar houdt het bestuur een studiedag en gaat het bestuur na of het bestuur de ontwikkelingen op pensioengebied voldoende volgt en of de deskundigheid nog steeds aanwezig is. Ook in het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de deskundigheidsbevordering van het bestuur met name op het gebied van actuariële begrippen & verslaglegging en vermogensbeheer. Op deze onderdelen heeft het bestuur in zijn geheel een opleiding op deskundigheidsniveau 2 gevolgd. Daarnaast is een opleidingsdag geweest waarin de onderwerpen langlevensrisico, inflatierisico en Liability Driven Investments (LDI) & derivaten uitgebreid aan de orde zijn geweest. Ook heeft het bestuur in 2012 een sessie betreffende risicomanagement gehouden. Tot slot heeft een aantal bestuursleden informatiebijeenkomsten en seminars gevolgd op het gebied van actuele pensioenonderwerpen en vermogensbeheer.

Zelfevaluatie bestuur

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en of te verbeteren. Door middel van zelfevaluatie wordt het functioneren van het bestuur inzichtelijk, beoordeeld en teruggekoppeld. De laatste zelfevaluatie van het bestuur heeft eind 2010 plaats gevonden aan de hand het zelfevaluatieonderzoek dat is uitgevoerd door een extern bureau, Sprenkels en Verschuren.

Gedragscode / compliance

Het fonds heeft een gedragscode waarin de regels en richtlijnen voor bestuursleden en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze regels en richtlijnen zijn ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van het fonds en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruik maken van vertrouwelijke informatie van het fonds voor privédoeleinden. In het verslagjaar is de gedragscode niet aangepast.

De compliance officer controleert of de bestuursleden en andere betrokkenen de gedragscode naleven. De compliance officer heeft in de afgelopen jaren geen overtreding van de regels gevonden.

Intern toezicht

Het bestuur van het pensioenfonds draagt zorg voor de organisatie van een transparant intern toezicht. Het interne toezicht heeft betrekking op het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het pensioenfonds door onafhankelijke deskundigen. Voor de inrichting van het interne toezicht heeft het bestuur gekozen voor het instellen van een visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft als collectief een deskundigheid die ten minste vergelijkbaar is met de deskundigheid die door DNB wordt verlangd van het bestuur als collectief. De laatste visitatie heeft in 2010 plaatsgevonden.

Deelnemersraad

De deelnemersraad heeft in 2012 het bestuur over diverse onderwerpen geadviseerd waaronder het jaarverslag, de toeslagverlening, de pensioenreglementen, de ABTN en het communicatieplan. Jaarlijks brengt de deelnemersraad een verslag uit. Het verslag over 2012 is opgenomen in dit jaarverslag.

Nevenfuncties bestuursleden

De lijst met nevenfuncties van de bestuursleden in 2012 is als bijlage bij het jaarverslag opgenomen. Met het opnemen van de lijst geeft het bestuur tevens aan dat zij de nevenfuncties als aanvaardbaar beschouwt.

Personele wijzigingen

Met ingang van 1 april 2012 heeft de heer S.M.J. Custers de heer A.A.J. Heijnen opgevolgd in het bestuur. In het verantwoordingsorgaan en de deelnemersraad is de heer G.R. Zuidberg afgetreden. Ultimo 2012 was nog steeds sprake van een

vacature in beide organen.

Na afloop van het verslagjaar is de heer Van der Veer afgetreden. De heer Van der Veer is opgevolgd door de heer M.T.E. Zonnenberg.

3.2 Overige ontwikkelingen

Verhoging pensioenleeftijd, nieuwe fiscale grenzen

Sinds 2010 discussiëren sociale partners en de overheid over een nieuw pensioenstelsel. In juni 2011 sloten sociale partners en de overheid een Pensioenakkoord. Dit Pensioenakkoord betrof zowel de AOW als het pensioen. Pensioenregelingen toekomstbestendig maken is het doel: ze moeten stijgende levensverwachting en financiële schokken kunnen opvangen. Over de AOW beslist de overheid. Aanvullend pensioen is een arbeidsvoorwaarde en ligt daarmee op het terrein van sociale partners. De overheid stelt voor het aanvullend pensioen wel de fiscale grenzen vast. Die grenzen bepalen of en in hoeverre het pensioen fiscaal ondersteund wordt. CAO-partijen betrokken bij de Houthandel zijn in 2012 al volop in overleg getreden over de invulling van de nieuwe regeering per 1 januari 2015.

Bij een nieuw pensioenstelsel horen nieuwe communicatieregels. Het perspectief van de deelnemer staat centraal. Er komen meer mogelijkheden voor pensioenfondsen om van hun communicatie maatwerk te maken en te werken met digitale communicatie. Deze regels komen te zijner tijd in de Pensioenwet.

Verhoging AOW leeftijd betekent inkomensgat uitkeringsgerechtigden

Sinds 1 april 2012 gaat de AOW in vanaf de 65ste verjaardag in plaats van de eerste van de maand waarin de verjaardag valt. Daardoor ontstaat een inkomensgat bij mensen met prepensioen of vervroegd pensioen. Het gemis aan AOW tot de verjaardag mag worden gecompenseerd. Het bestuur heeft besloten om de regelingen van het fonds niet aan te passen op de wijziging van de AOW-ingangsdatum. Het punt is besproken binnen het CAO-overleg Houthandel. CAO-partijen betrokken bij de CAO Houthandel hebben in maart 2012 besloten om het nadeel dat uitkeringsgerechtigden (prepensioen, toeslag, overgangsuitkering en vervroeging) ondervinden, als gevolg van de verschuiving van de AOW ingangsdatum naar de leeftijd waarop men 65 wordt, te compenseren voor 2012 en 2013.

In het Pensioenakkoord waren afspraken gemaakt over de verhoging van de AOW-leeftijd. Maar bij de behandeling van de begroting voor 2013 besloot de overheid om de AOW-leeftijd sneller te verhogen dan in het Pensioenakkoord was afgesproken. De afspraken uit dit begrotingsakkoord zijn al in wetgeving neergelegd. De Eerste Kamer stemde namelijk op 10 juli in met deze versnelde verhoging van de AOW-leeftijd en met verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar per 2014. De AOW-leeftijd gaat vanaf 1 januari 2013 stapsgewijs omhoog.

In september werden verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. PvdA en VVD spraken in het regeerakkoord van het Kabinet Rutte II af om de AOW-leeftijd nog iets sneller te verhogen. Hierdoor komt de AOW-leeftijd al in 2021 op 67 jaar te liggen. De afspraken uit het regeerakkoord zijn nog niet in wetgeving vastgelegd.

Bij de in juli aangenomen verhoging van de AOW-leeftijd hoort een overgangsregeling in de vorm van een voorschotregeling. Bij het regeerakkoord werd voor mensen met een laag inkomen (tot 150% van het wettelijk minimum loon) een overgangsregeling aangekondigd. Deze regeling heeft het karakter van een bijstandsregeling. Het in op 11 april 2013 gesloten Sociaal Akkoord kent een ruimere regeling.

Door de stapsgewijze leeftijdsverhogingen in de AOW sluiten de pensioenleeftijd en de AOW-leeftijd vanaf 2013 niet meer op elkaar aan. Dat vraagt om meer flexibiliteit van de pensioenfondsen in de uitvoering van hun pensioenregelingen. Het bestuur heeft met ingang van 1 januari 2013 de flexibiliseringsmogelijkheden betreffende hoog-laag mogelijkheden hierop aangepast.

Nieuwe financiële opzet pensioenfondsen

Nieuw financieel toetsingskader voor pensioenfondsen

De financiële regels voor pensioenfondsen staan in het Financieel Toetsingskader (FTK). Dat FTK is weer onderdeel van de Pensioenwet. Werknemers verwachten een pensioen dat hoger wordt bij inflatie. Maar de regelingen zijn momenteel niet zo opgezet. Dat geeft mogelijk een verwachtingskloof. Voor het pensioenfonds is de pensioenbelofte bovendien moeilijker waar te maken door de lage rente en de stijgende levensverwachting. Ook is de volatiliteit van de beleggingsmarkten de laatste jaren sterk

toegenomen. De buffers van pensioenfondsen moeten omhoog om de huidige zekerheidsmaat wel waar te maken. Sociale partners en de overheid spraken daarom over nieuwe financiële regels voor pensioenfondsen. De overheid werkt de afspraken uit in de nieuwe regels van het FTK.

Pas in 2015 nieuw FTK

Eind 2012 zijn de contouren van een nieuw FTK nog niet helder. Er is al wel een Hoofdlijnennota waarin de uitgangspunten van het nieuwe FTK staan. Dat nieuwe FTK zou op 1 januari 2014 ingaan, maar eind november werd de invoering met een jaar uitgesteld naar 1 januari 2015. De huidige regels blijven daardoor een jaar langer van kracht.

Onderzoek naar risicobereidheid van deelnemers en gepensioneerden.

In het kader van een toekomstige keuze voor een nominaal c.q. reëel kader heeft het fonds onderzoek gedaan naar de risicobereidheid van deelnemers en gepensioneerden. Hierbij is aansluiting gezocht bij het onderzoek van FNV Bouw. Aan het onderzoek hebben 123 deelnemers en 69 gepensioneerden van het fonds meegedaan. De respons was te laag om aan de uitkomsten van het onderzoek harde conclusies te verbinden.

Eerste aspecten nieuw FTK wel in 2012 van kracht

In september 2012 werden al wel aspecten uit het nieuwe FTK in stelling gebracht om onnodig verlagen van pensioenuitkeringen te voorkomen. Eén van de (verplichte) maatregelen is de vervanging van rentetermijnstructuur voor lange duren door een Ultimate Forward Rate (UFR). Er bestaat namelijk geen goede marktrente voor een periode van twintig jaar of langer. Door het gebruik van de UFR is de dekkinggraad van het fonds in het verslagjaar gestegen.

Vervroegen van pensioen en doorwerken mag

Het ministerie van Financiën wijzigde het fiscale beleid ten aanzien van vervroegde pensionering en doorwerken. Het is nu mogelijk om het pensioen te vervroegen tot de 60-jarige leeftijd zonder dat het dienstverband in dezelfde mate wordt verminderd. Dit betekent dat het pensioenfonds de betrokkenen niet meer hoeft te laten verklaren dat zij niet meer zullen werken voor zover ze met pensioen zijn gegaan. Het bestuur heeft deze mogelijkheid besproken en besloten het beleid van het fonds hierop aan te passen.

Fusiebesprekingen

Sinds enige jaren onderzoeken de besturen van de pensioenfondsen Houthandel en Handel in Bouwmaterialen de mogelijkheden van een fusie. Dit heeft ook in 2012 niet tot concrete stappen geleid. Voor het bestuur staat voorop dat ook op de lange termijn een goed pensioen wordt behouden voor alle werknemers in de branche. Het pensioenfonds wordt kleiner door dalende aantallen actieve deelnemers waardoor opschaling naar de mening van het bestuur onontkoombaar is. Om die reden wordt parallel aan het onderzoek naar de invulling van de toekomstige pensioenregeling gekeken naar de mogelijkheden voor opschaling. Hiervoor worden verschillende samenwerkingsverbanden, van fusie tot opgaan in een ander fonds of anderszins onderzocht.

Uitbesteding

Eind 2009 is met Syntrus Achmea Pensioenbeheer een nieuwe overeenkomst gesloten voor de uitbesteding van de pensioenadministratie. De overeenkomst heeft een looptijd van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014 doch deze is opzegbaar indien het fonds fuseert met één of meer andere bedrijfstakpensioenfondsen. Vastgelegd zijn de specifieke werkzaamheden die Syntrus Achmea Pensioenbeheer voor het fonds verricht, onderverdeeld in administratieve, financiële, secretariële, actuariële, juridische en overige werkzaamheden. De administrateur ondersteunt het bestuur met rapportages over verschillende aangelegenheden.

De administrateur van het fonds heeft over 2012 de ISAE 3402 type II-certificering (voorheen SAS70 type II) behaald. Deze verklaring houdt in dat de externe accountant van Syntrus Achmea Pensioenbeheer de werking van de beheersmaatregelen van de administrateur in de praktijk heeft beoordeeld en heeft bevestigd dat deze maatregelen gedurende een controleperiode hebben gewerkt. De contractcommissie heeft de verklaring 2011 in het verslagjaar beoordeeld en geconstateerd dat er geen afwijkingen ten opzichte van de norm zijn die een actie vanuit het bestuur verlangen. Op verzoek van de contractcommissie is daarnaast een

overzicht opgesteld van diensten die buiten de scope van de ISAE 3402 type II Rapportage van Syntrus Achmea Pensioenbeheer vallen waarbij tevens aangegeven welke beheersmaatregelen van toepassing zijn op deze diensten.

Met F&C Netherlands en Syntrus Achmea Real Estate & Finance zijn contracten voor het vermogensbeheer afgesloten voor onbepaalde tijd. De contracten zijn per jaar opzegbaar. De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening. Aan F&C is de bevoegdheid verleend alle beleggingstransacties aan te gaan met betrekking tot de in de overeenkomst opgesomde beleggingscategorieën. F&C en Syntrus Achmea Real Estate & Finance stellen jaarlijks een beleggingsplan op dat ter goedkeuring aan het bestuur wordt voorgelegd.

De contractcommissie heeft kennis genomen van de ISAE 3402 type II Rapportage 2011 van Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Door de contractcommissie zijn geen afwijkingen ten opzichte van de norm geconstateerd die een actie vanuit het bestuur verlangen. Ook de AAF (01/06) Rapportage 2011 van F&C is door de contractcommissie besproken en is vastgesteld dat er geen afwijkingen zijn te constateren ten opzichte van de norm die een actie vanuit het bestuur verlangen.

Uitbestedingsbeleid & Uitbestedingsprotocol

Het bestuur heeft een uitbestedingsprotocol vastgesteld waarin het uitbestedingsbeleid van het fonds is vastgelegd. Het fonds heeft hiertoe besloten omdat het fonds zicht moet en wil hebben op risico's die verbonden zijn aan de uitbesteding van werkzaamheden en wil zorgen voor een permanente beheersing van deze risico's. In het protocol zijn de criteria die het fonds heeft vastgesteld voor de selectie van de uitbestedingsrelaties en de normen die bij de bewaking van de kwaliteit van de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden gelden vastgelegd. Het uitbestedingsbeleid wordt jaarlijks geëvalueerd.

Financieel beleid

Het bestuur van het fonds voert een degelijk financieel beleid met enerzijds als doelstelling voldoende middelen op te bouwen om aan de verplichtingen (lees: de pensioenuitkeringen) te kunnen blijven voldoen en anderzijds om een stabiel premie- en toeslagbeleid te voeren. De inkomsten aan premies en de opbrengsten uit de beleggingen moeten voldoende zijn om de pensioenrechten van de deelnemers te waarborgen en de pensioenrechten van de huidige en van de toekomstig pensioengerechtigden te kunnen blijven betalen.

Actie op niet opgevraagde pensioenen

In 2012 heeft het fonds een actie uitgevoerd om de in de loop der jaren toegenomen aantal deelnemers met "niet opgevraagd pensioen" alsnog toe te kennen. Door technologische ontwikkelingen en toegang tot andere databases (UWV en SVB) kon een deel van deze deelnemers alsnog worden opgespoord en de uitkering worden toegekend.

Nieuw administratiesysteem

Syntrus Achmea Pensioenbeheer werkt hard aan het verhogen van de kostenefficiëntie en klantgerichtheid. Een project dat daaraan moet bijdragen, is het terugbrengen van het aantal administratiesystemen. In 2013 vindt een overgang naar een, voor het fonds, nieuw administratiesysteem plaats. Het bestuur is hier actief bij betrokken door deelname van een afvaardiging van het bestuur in de zogeheten Klantregiegroep. Deze Klantregiegroep kwam half april 2012 voor het eerst bijeen en is in het verslagjaar nog zeven maal bijeengekomen om de overgang kritisch te volgen. In de vergadering van 19 december 2012 heeft het bestuur de beslissing genomen om met ingang van 1 januari 2013 de pensioenuitkeringen van het fonds via het nieuwe administratiesysteem uit te keren. Onderdeel van de gehele migratie is dat een externe accountant een extra controle verricht. Het bestuur ziet er op toe dat alles kwalitatief juist verloopt en geeft pas haar definitieve goedkeuring als de migratie succesvol is afgerond.

3.3 Pensioenparagraaf

In deze pensioenparagraaf wordt de karakterisering van de pensioenregeling beschreven alsmede de inhoud en de wijzigingen van de belangrijkste fondsdocumenten zoals het uitvoeringsreglement, pensioenreglement en de ABTN. Tevens wordt ingegaan op de kenmerken van de regeling en het toeslagenbeleid.

Karakterisering van de pensioenregeling

De pensioenregeling van het fonds is een uitkeringsovereenkomst.

Kenmerken pensioenregeling A

In 2012 is de bestaande regeling als volgt gewijzigd:

- het opbouwpercentage is verlaagd van 2,05% naar 1,9%
- het partnerpensioen is omgezet van opbouwbasis naar risicobasis.

Daarnaast zijn nieuwe parameters voor 2012 vastgesteld. De kenmerken van de regeling ultimo 2012 zijn als volgt:

Pensioensysteem	Middelloodregeling
Pensioenleeftijd	65
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus franchise
Partnerpensioen	op risicobasis (70% van het ouderdomspensioen op basis van een fictief opbouwpercentage van 2,05%)
Wezenpensioen	14% van het ouderdomspensioen op basis van een fictief opbouwpercentage van 2,05%

Bij einde deelneming of pensionering vindt automatische uitruil van een deel van het ouderdomspensioen in partnerpensioen plaats wanneer er sprake is van een huwelijk of geregistreerd partnerschap.

Pensioengevendsalaris	Het tot een jaarbedrag herleide loon
Franchise 2012	€ 18.494
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,9 % van pensioengrondslag

Premie basisregeling 2012

Voor het jaar 2012 heeft het bestuur de premie voor de basisregeling ongewijzigd ten opzichte van 2011 vastgesteld op 26,6% van de pensioengrondslag (salaris minus franchise). Het salaris betreft het op de eerste januari van het betreffende heffingsjaar voor de werknemer geldende vaste salaris in geld, daaronder begrepen vakantietoeslag, vaste eindejaarsuitkeringen, vaste gratificaties, plus die onderdelen van het inkomen die volgens de normale werktijd tot het vaste loon behoren.

Premie overgangsregeling

2,9% van het salaris

Premie optrekregeling

2,6% van de pensioengrondslag.

Van de premie voor de pensioenregeling en de optrekregeling komt de helft voor rekening van de werknemer. De premie ten behoeve van de overgangsregeling komt volledig voor rekening van de werkgever.

Afkoop

Pensioenen tot € 438,44 per jaar (bedrag 2012) worden op de pensioendatum vervangen door een afkoopbedrag.

Pensioenreglement B

Naast het reglement A bestaat een reglement B. Dit reglement is van toepassing op degene die, vóór 1 januari 2006 zijn gepensioneerd óf gebruik maken van de prepensioenregeling en/of de toeslagregeling en op grond van die regeling de deelneming voortzetten óf gewezen deelnemers zijn van wie de deelneming vóór 1 januari 2006 is geëindigd. De groep actieve deelnemers die onder deze regeling valt wordt steeds kleiner. Uitgaande van de groepen waarop de regeling van toepassing is vindt ook geen nieuwe aanwas meer plaats.

Aanvullende regelingen

Invalideitpensioenregeling

Het fonds kende met ingang van 1 juli 1993 een regeling om het zogenaamde WAO-hiaat te beperken. De invoering van de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen) is voor de CAO-partijen van het fonds aanleiding geweest om de invalideitpensioenregeling met ingang van 1 januari 2006 te beëindigen. De lopende uitkeringen worden gewaarborgd.

Anw-hiaatverzekering

Het fonds biedt de aangesloten ondernemingen de mogelijkheid om voor haar werknemers een vrijwillige Anw-hiaatverzekering af te sluiten. De verzekering is een niet-verplichte, collectieve verzekering. De werknemers kunnen individueel bepalen of zij willen meedoen aan deze Anw-hiaatverzekering.

De Anw-hiaatverzekering wordt niet alleen aan werkgevers aangeboden. De verzekering wordt ook aan de individuele deelnemers van het fonds aangeboden, indien de werkgever niet bereid was zijn medewerking te verlenen. Deze individuele verzekering was in 2012 ondergebracht bij de Alhermij. In 2012 besloot het bestuur om voor 2013 de herverzekering van het overlijdensrisico uit de vrijwillige ANW hiaat verzekering onder te brengen bij ElipsLife en de toekomst van de vrijwillige ANW-hiaatverzekering via het fonds na 2013 in 2013 verder te bespreken.

Toeslagbeleid

Een voorwaarde tot het verlenen van toeslagen is de aanwezigheid van voldoende financiële middelen. Met betrekking tot de mate van feitelijke toekenning hanteert het bestuur onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt; bij de jaarlijkse besluitvorming zal het bestuur andere relevante economische omstandigheden in ogenschouw nemen.

FTK – dekkingsgraad (Dg)	Omschrijving	Indexatie
vereiste FTK-dekkingsgraad < Dg	Reserveoverschot	100%
105% < Dg < vereiste FTK-dekkingsgraad	Reservetekort	Lineaire toekenning
Dg < 105%	Onderdekking	0%

Het verlenen van toeslagen mag er niet toe leiden dat de dekkingsgraad zich in een lager cohort uit bovenstaande toeslagstaffel gaat bevinden. Met ingang van 2012 is tevens aan het beleid toegevoegd dat er, zolang het fonds in reservetekort verkeerd, niet meer toeslag toegekend wordt dan er op basis van een kritiek pad beschikbaar is. Het kritieke pad is het minimale verloop van de dekkingsgraad dat, op basis van de evaluatie van het herstelplan begin 2012, benodigd is om binnen de wettelijke termijn uit reservetekort te komen. De toeslag wordt in die periode zodanig gekozen dat de dekkingsgraad na toeslagverlening minimaal gelijk is aan het kritieke pad.

Het bestuur beoordeelt ieder jaar of de opgebouwde aanspraken en de ingegane pensioenen, gehoord de actuaris en de financiële positie in aanmerking genomen, kunnen worden verhoogd. Als de financiële positie dit toelaat, worden de opgebouwde

pensioenaanspraken van de deelnemers aangepast met het stijgingspercentage van de CAO-lonen in de bedrijfstak. In de referentieperiode van 2 juli 2011 tot en met 1 juli 2012 zijn de CAO-lonen met 1,2% verhoogd.

Reglementair is sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening; er is geen recht op een toeslag en het is op de langere termijn niet zeker of en in hoeverre een toeslag zal plaatsvinden. Er is geen geld gereserveerd voor de toeslag.

Het bestuur heeft eind 2012 besloten om per 1 januari 2013, gelet op de financiële positie van het fonds, geen toeslag te verlenen.

Het verschil tussen de toeslag volgens de toeslagambitie en de daadwerkelijk toegekende toeslagverlening over de periode tot en met 2012 bedraagt 8,59% voor actieven en 9,67% voor inactieven en gepensioneerden.

Voorwaardelijkheidsverklaring

De tekst van de voorwaardelijkheidsverklaring luidt:

Onze verwachting

Wij hebben een herstelplan. Onze dekkingsgraad is lager dan 105%. Daarom kunnen wij uw pensioen nu niet verhogen. Wij moeten eerst financieel weer gezond worden. De prijzen stijgen naar verwachting elk jaar gemiddeld 2%. De toekomstige verhoging hangt af van de financiële mogelijkheden.

Hoe is uw pensioen aangepast?

Uw pensioenfonds probeert ieder jaar uw pensioen te verhogen met de loonontwikkeling in de bedrijfstak. Dit noemen wij onze ambitie. Het pensioen is per 1 januari 2013 (over 2012) niet verhoogd. Onze ambitie was 1,2%. De prijzen gingen in de periode van juli 2011 tot juli 2012 met 2,1% omhoog. Uw pensioenfonds heeft het pensioen de afgelopen drie jaar als volgt verhoogd:

- per 1 januari 2012 niet. Onze ambitie was 1,2%. De prijzen gingen in de periode van juli 2010 tot juli 2011 met 2,3% omhoog;
- per 1 januari 2011 niet. Onze ambitie was 0%. De prijzen gingen in de periode van juli 2009 tot juli 2010 met 0,8% omhoog;
- per 1 januari 2010 met 0,4%. Onze ambitie was 3,0%. De prijzen gingen in de periode van juli 2008 tot juli 2009 met 1,4% omhoog;

Uw pensioenfonds betaalt de toekomstige verhogingen van uw pensioen uit beleggingsrendement. U hebt door eerdere verhoging en de verwachting voor de komende jaren niet meteen ook recht op verhogingen in de toekomst.

3.3.1 Statuten- en reglementswijzigingen in 2012

Statuten

De statuten zijn in het verslagjaar niet aangepast

Het uitvoeringsreglement is aangepast op de volgende onderdelen:

Het uitvoeringsreglement is in het verslagjaar niet aangepast

Pensioenreglementen

(A, B, Algemeen Reglement, Reglement Overgangsregeling, Uitvoeringsreglement, Reglement Individueel Aanvullend Pensioen)

Het bestuur heeft in 2012, na positief advies van de deelnemersraad, besloten om het pensioenreglement op een aantal onderdelen aan te passen.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste wijzigingen:

- De wijziging van de regeling per 1 januari 2012 betreffende het opbouwpercentage (2,05 naar 1,9%) en de omzetting van een opbouwnabestaandenpensioen naar een nabestaandenpensioen op risicobasis.
- De parameters 2012 en het voor 2012 geldende wettelijk afkoopbedrag kleine pensioenen zijn opgenomen in de reglementen
- De bepaling dat het (bijzonder)nabestaandenpensioen komt te vervallen bij hertrouwen, opnieuw aangaan van een geregistreerd partnerschap of opnieuw samenwonen is geschrapt met ingang van 1-1-2012.

Reglement deelnemersraad

Het reglement van de deelnemersraad is in het jaar 2012 niet gewijzigd.

Actuariële- en bedrijfstechnische nota

In juni 2012 is de ABTN van BPF Houthandel, na een positief advies van de deelnemersraad, op de volgende onderdelen aangepast c.q. aangevuld.

- Het crisisplan is toegevoegd aan de ABTN
- Alle bedragen en percentages zijn aangepast naar de bedragen en percentages zoals deze voor 2012 gelden.
- Het beleggingsbeleid 2012 is opgenomen
- De risicoparagraaf is geactualiseerd en aangevuld

3.4 CAO overgangsregeling

Op verzoek van CAO-partijen voert het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel de CAO overgangsregeling uit.

CAO-regeling

De overgangsregeling berust in eerste instantie op bepalingen van de CAO Overgangsregeling voor de Houthandel. De duur van de algemeen verbindend verklaring loopt tot en met 31 december 2012.

De CAO voorziet in een aanvulling op het vervroegde ouderdomspensioen voor werknemers geboren voor 1 januari 1948. De laatste deelnemer kon op 1 december 2010 gebruik maken van deze regeling.

Eind 2012 kent het fonds geen lopende uitkeringen meer vanuit de overgangsregeling.

Scheiding in fondsadministratie

Georganiseerde werkgevers betalen op grond van de CAO een bijdrage aan de overgangsregeling. Ongeorganiseerde werkgevers doen dit op basis van de algemeen verbindend verklaring (AVV).

Om te voorkomen dat ongeorganiseerde werkgevers een bijdrage betalen in een periode waarover geen AVV aan de orde is, dient het fonds vanaf 2011 een scheiding aan te brengen in de (incasso-) administratie.

De (incasso) administratie van het fonds is gescheiden in direct aan het fonds gebonden (georganiseerde) werkgevers en niet of anders georganiseerde (ongeorganiseerde) werkgevers.

3.5 Communicatieparagraaf

Het fonds besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Het fonds geeft met enige regelmaat een nieuwsbrief uit (Pensioenflits) die wordt toegestuurd naar alle deelnemers en gepensioneerden. De pensioenflits is in 2012 twee keer verschenen.

Het beleid is vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Daarnaast werkt het fonds de jaarlijkse doelen uit in een communicatiejaarplan.

Communicatiebeleidsplan in 2012 aangepast

De communicatiecommissie heeft in maart 2012 het communicatiebeleid geëvalueerd en opnieuw vastgesteld. Op basis van deze input is een communicatiebeleidsplan voor 2012-2014 opgesteld.

Het communicatiebeleidsplan kent de volgende hoofddoelstelling:

Het fonds informeert zijn doelgroepen op een transparante, begrijpelijke en duidelijke manier over het onderwerp pensioen. Van belang is dat de inhoud van de communicatie naar de achterban correct is. Deze manier van communiceren versterkt het transparante en betrouwbare imago van het fonds.

Communicatiejaarplan

In het jaarplan worden de communicatieactiviteiten voor het betreffende jaar beschreven. Speerpunten voor de communicatie in 2012 waren:

1. Communicatie rond actualiteiten (financiële situatie, pensioenakkoord, UPO)
2. Digitale communicatie, website als centraal communicatiemiddel
3. Verdieping samenwerking brancheorganisaties en werkgevers (bundelen van krachten)
4. Vaststellen communicatiebeleid.

Panel

In 2012 is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd onder het deelnemers- en gepensioneerdenpanel van het fonds. Onderwerp van dit onderzoek was de vraag hoe de deelnemers de communicatie van het pensioenfonds ervaren. Een aantal communicatiemiddelen van het pensioenfonds werd voorgelegd met de vraag hoe deze gewaardeerd werden. Hieronder ook de brief met de uitleg over de wijzigingen in de regeling. Ook werd gevraagd om suggesties ter verbetering van de pensioencommunicatie. Uit de gevoerde discussie blijkt dat de deelnemers de getoetste communicatiemiddelen over het algemeen goed waarderen en kwalitatief goed vinden. De mix van digitale en geprinte communicatiemiddelen vinden de deelnemers goed. Ook zijn ze tevreden over de frequentie waarop er gecommuniceerd wordt. Het onderzoek geeft geen aanleiding om het communicatiebeleid van het fonds aan te passen. Wel zijn een aantal aanbevelingen ter harte genomen. Zo is het fonds meer gebruik gaan maken van voorbeelden en verduidelijking van pensioentermen. De aanbeveling om nog meer leeftijds- en situatiegericht te communiceren dient nog nader uitgewerkt te worden.

Uitbreiding pensioenregister

In januari 2011 ging het pensioenregister live. Op de website van het pensioenregister kan elke burger een overzicht krijgen van de door hem of haar opgebouwde en op te bouwen pensioenaanspraken bij pensioenfondsen, pensioenverzekeraars en de Sociale Verzekeringsbank. Consumenten, pensioenuitvoerders en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) zijn positief over het pensioenregister. In 2012 is het pensioenregister verder uitgebreid waardoor o.a. ook vereveningsgegevens bij scheiding en latente nabestaandenpensioen bij pensionering.

3.6 Uitvoeringskosten

Het fonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer.

Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten.

Onderstaand is in dit kader is uitgebreide informatie over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en de kosten van het vermogensbeheer opgenomen.

Kosten uitvoering pensioenregeling

De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken, eenvoudig met elkaar worden vergeleken.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling bedragen voor 2012 €2.671.

Omgerekend naar kosten per deelnemer is dit €197,- (2011: €170,- per deelnemer). Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en het aantal gepensioneerden (13.594). De aanzienlijke stijging van de kosten per deelnemer wordt veroorzaakt door zowel een stijging van de kosten als een aanzienlijke daling van het aantal deelnemers (ruim 900).

Het bedrag aan uitvoeringskosten bestaat uit:

- kosten deelnemer;
- kosten werkgever;
- kosten bestuur en financieel beheer;
- kosten projecten.

De kosten deelnemer hebben betrekking op alle werkzaamheden die de administratie van het fonds verricht om de pensioenaanspraken te administreren, de uitkeringen van de pensioengerechtigden te verzorgen en alle deelnemers en gerechtigden te informeren. Te denken valt hierbij aan het verwerken van waardeoverdrachten, het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (helpdesk, website, pensioenplanner, nieuwsbrief, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief enzovoorts).

De kosten werkgever hebben betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

De kosten bestuur en financieel beheer hebben betrekking op de bestuurlijke kosten bestuur, deelnemersraad, verantwoordingsorgaan, het voeren van het secretariaat, het opstellen van het jaarverslag en het samenstellen van financiële rapportages, de kosten van het wettelijk toezicht (DNB, AFM) en de advies- en controlekosten (actuaris, accountant, aan derden uitbestede activiteiten).

De kosten van projecten hebben betrekking op algemene projecten en fondsspecifieke projecten. Voorbeelden van dergelijke projecten in 2012 zijn de implementatie van de aanpassing van de pensioenregeling van het fonds, SEPA, Plateau II Pensioenregister.

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de kosten die het fonds in het verslagjaar heeft gemaakt:

Kostensoort	Aard kosten	Bedrag
Kosten deelnemer & gepensioneerde	Pensioenbeheer	1.140
Kosten werkgever	Pensioenbeheer	202
Kosten bestuur en financieel beheer	Pensioenbeheer	678
Projecten	Pensioenbeheer	102
	Totaal Kosten pensioenbeheer (SA)	2.122
	Afrekening pensioenbeheer (SA) vorig jaar	17
Toezichtkosten		
	* DNB	28
	*AFM	5
Advies- en controlekosten		
	* actuaris	319
	* accountant	46
	* Compliance	4
	*Overige advieskosten	18
VB	* VB	28
Overige kosten		34
Incassokosten		-25
Bestuurskosten (excl. 59 gerelateerd aan beleggingen)		78
Totaalkosten Uitvoering Pensioenregeling		2.671
Advieskosten vermogensbeheer		58
Bestuurkosten vermogensbeheer		59
Toezichtkosten	* DNB	28
	* AFM	5
Accountantskosten: Normportefeuille en z-score		11
Totaalkosten cf. jaarrekening		2.834

Kosten vermogensbeheer

In april 2011 bracht de Autoriteit Financiële Markten (AFM) het rapport "Kosten pensioenfondsen verdienen meer aandacht" uit. Hierin wordt gepleit voor een helder en transparant inzicht in de kosten die pensioenfondsen maken. In deze rapportage is onder andere aandacht voor kosten op het gebied van vermogensbeheer. De Pensioenfederatie heeft dit concreet gemaakt en nader uitgewerkt in maart 2012. In dit jaarverslag over 2012 zijn deze aanbevelingen gevolgd.

De totale kosten vermogensbeheer over 2012 bedragen € 3.430. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen onder beheer (896.645) zijn de kosten 0,38%. Hiervan zijn de geschatte transactiekosten 0,11% van het gemiddeld belegd vermogen onder beheer. De vermogensbeheerkosten, exclusief transactiekosten, bedroegen vorig jaar € 2.318. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen onder beheer bedroegen de kosten, exclusief transactiekosten, vorig jaar 0,25% van het gemiddeld belegd vermogen onder beheer.

De kosten van de uitvoering van het vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de volgende kostencomponenten:

	2012
Kosten portefeuillebeheer	
· Beheerkosten	2.484
· Kosten bewaarloon	26
· Overige kosten	40
Totale kosten portefeuillebeheer	2.550
Transactiekosten	1.002
Totale kosten vermogensbeheer	3.552

Beheerkosten

De beheerkosten bestaan onder andere uit de gemaakte kosten van:

- Het bestuur gerelateerd aan het monitoren van de beleggingen,
- Het fiduciair beheer, het portefeuillebeheer en de prestatieafhankelijke vergoeding;
- De externe beleggingsadviseur.

Kosten bewaarloon

De kosten van bewaarloon betreffen de kosten van het in bewaargeving van effecten bij de custodian en de kosten voor het aanhouden van bankrekeningen.

Overige kosten

De overige kosten betreffen de kosten binnen de beleggingsfondsen, waarin het fonds belegt. Deze kosten bestaan o.a. uit de kosten van de accountant ten behoeve van de controle van de jaarrekening, BTW (discretionaire beleggingen, fiduciaire dienstverlening) en juridisch/fiscaal advies.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden niet separaat kosten in rekening worden gebracht, maar deze uiten zich in het verschil tussen de bied-laag-spread. Daarnaast is het bij participaties in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt, daarom is er een schatting gemaakt van de 'turn-over' in de portefeuille en op basis van gemiddelde transactie kosten in de markt zijn de kosten bij benadering bepaald.

3.7 Beleggingsparagraaf

Markontwikkelingen

Terugblik op 2012

Het jaar 2012 stond in het teken van de ingrepen van de centrale banken en de achterblijvende economische groei in de wereld, zelfs een recessie in Europa. De schuldenproblemen van de Zuid-Europese landen verergerden zienderogen. In Griekenland leidde de schuldenproblematiek tot grote afschrijvingen op de Griekse staatsobligaties.

In Europa, Japan en sommige opkomende landen zoals China, India en Brazilië was er een grote terugval van de economische groei. In de Verenigde Staten bleef de groei op ongeveer hetzelfde lage niveau. Aan het eind van het jaar verbeterden de vooruitzichten voor China en Japan, maar een en ander kon niet voorkomen dat de wereldwijde economische groei in 2012 stagneerde.

De onzekerheid over de ontwikkelingen in Europa leidde tot een vlucht van beleggers naar 'veilige havens', zoals Duitse en Nederlandse staatsobligaties. Mede geholpen door een zeer ruim monetair beleid door zowel de FED als de ECB, daalde de rente van deze obligaties tot historisch lage niveaus. De 30-jaar swaprente in Europa daalde van 2,7% tot 1,8% begin juni, waarna door het optimisme van de beleggers, de lange rente iets kon herstellen naar 2,25% aan het eind van het jaar. In september wijzigde De Nederlandsche Bank (DNB) de wijze waarop de verplichtingen gewaardeerd worden. Deze methodiek wordt de Ultimate Forward Rate of UFR genoemd. Het effect van de gewijzigde methodiek is een iets hogere dekkingsgraad voor het fonds.

Ondanks de Europese schuldencrisis en de slechte conjunctuur wisten aandelen een aanzienlijk positief rendement te genereren. Belangrijke drijvende krachten hierachter waren de stimulerende opstellingen van de centrale banken, de relatieve waardering van aandelen in verhouding tot de lage rentes die staatsobligaties bieden alsook signalen dat de Chinese economie geen harde landing zal maken en signalen dat de Amerikaanse economie uit het dal klimt. Zo was voor het eerst in zes jaar sprake van stijgende huizenprijzen in Amerika en daalde de werkloosheid. Daarnaast kon in Amerika de zogenaamde 'fiscal cliff' eind 2012 voorlopig worden afgewend.

Het voorzichtige investeringsbeleid van bedrijven en de doorgaande liquiditeitsinjecties van centrale banken zorgden voor een uitstekend beleggingsjaar voor credits, zowel voor die van investment grade als high yield. Obligaties van Opkomende Landen profiteerden nog het meest vanwege doorgaande verbetering van hun debiteurenratings.

Grondstoffenprijzen waren redelijk stabiel in 2012. Door de grote droogte in de VS stegen sommige agrarische prijzen veel, maar de olieprijs bleef per saldo ongeveer stabiel en goud steeg ongeveer 5% in dollars.

De euro steeg iets in waarde tegen de dollar, maar had in de eerste helft van het jaar een diepe inzinking van 1,30 tot 1,20 tot de toespraak van ECB president Draghi, waarna de euro steeg naar 1,32 aan het eind van het jaar.

Vastgoed

Naast de beperkte financieringsmogelijkheden en angst voor afboekingen, heeft tevens het gebrek aan een goede, langjarig verhuurde beleggingsobjecten een drukkend effect op de Nederlandse vastgoedmarkt gehad.

In de winkelmarkt komt met name het middensegment steeds verder in de verdrukking, terwijl het luxe- en het discountsegment marktaandeel wint. Voor de kantorenmarkt wordt op korte termijn nog geen herstel verwacht.

De vastgoedbeleggingen van het pensioenfonds bestaan uit deelnemingen in directe Nederlandse vastgoedfondsen en deelnemingen in indirect internationale vastgoedfondsen (die niet beursgenoteerd zijn).

Internationaal vastgoed

Positief was het herstel van de Amerikaanse huizenmarkt. Na zes jaren van grote prijsdalingen stegen de huizenprijzen eindelijk overtuigend. Ook de commerciële vastgoedmarkt herstelde. In Europa was het beeld wisselend. Huurniveaus en bezettingsgraden staan onder druk. Vooral secundair gelegen objecten worden verder afgewaardeerd.

Zakelijke Hypotheken

Op basis van de meest recente prognose van het Nederlands beleggingsvolume wordt geschat dat er ongeveer 15% minder commercieel vastgoed is verhandeld ten opzichte van 2011. Het financieringslandschap voor commercieel vastgoed bestaat nog steeds uit een klein aantal aanbieders dat uiterst terughoudend bereid is alleen zeer hoog kwalitatief vastgoed te financieren.

Particuliere Hypotheken

De woningmarkt heeft veel te lijden van de dalende koopkracht en het lage consumentenvertrouwen vanwege de economische crisis. Sinds de uitbraak van de kredietcrisis in 2008 zijn woningen gemiddeld met bijna 16% in waarde afgenomen. De definitief verlaagde overdrachtsbelasting en de waardedaling van de gemiddelde woningprijs wegen vooralsnog niet op tegen de onzekere toekomstperspectieven van potentiële hypotheekgevers voor wat betreft werkgelegenheid en prijsontwikkeling op korte termijn.

Beleggingsbeleid van het pensioenfonds

Het jaar 2012 is vanuit het perspectief van het pensioenfonds een jaar met twee gezichten. Enerzijds werden goede rendementen behaald op zowel zakelijke als vastrentende waarden. De totale beleggingsportefeuille van het pensioenfonds liet in 2012 een rendement zien van 13,34% en groeide aan tot €955 miljoen. Tegelijkertijd echter stegen de verplichtingen als gevolg van een verder dalende rente en de aanpassing aan de toegenomen levensverwachting. De introductie van de Ultimate Forward Rate (UFR) had een dempend effect op de waardeinstijging van de verplichtingen. Per saldo steeg de dekkingsgraad van 98,7% naar 104,3% gedurende het jaar.

Met ingang van 25 januari 2012 is het pensioenfonds overgegaan op een nieuwe indeling van de beleggingsportefeuille. De portefeuille is met ingang van 25 januari 2012 onderverdeeld in een match- en een returncomponent. Voorheen was er een indeling op basis van liquide en illiquide onderdelen van de portefeuille. Het doel van de nieuwe indeling is om een betere sturing te verkrijgen van het totale risicoprofiel. Het primaire doel van de matchportefeuille is het verminderen van risico uit hoofde van de renteontwikkeling versus de verplichtingen. Het doel van de returnportefeuille is het genereren van extra rendement ten behoeve van het herstel van de dekkingsgraad en het creëren van ruimte voor indexatie. In de returnportefeuille zitten onder andere aandelen, converteerbare obligaties, high yield obligaties, obligaties opkomende landen, indirect onroerend goed, bedrijfsobligaties en grondstoffen.

Andere wijzigingen in de portefeuille die zijn geïmplementeerd zijn de volgende:

- Grondstoffen ("commodities") zijn weer opgenomen. Redenen waren diversificatie en het inspelen op de wereldwijde bevolkingsgroei en welvaartstoename;
- Obligaties van opkomende landen luidend in lokale valuta zijn opgenomen als nieuwe beleggingscategorie. Redenen waren diversificatie naast de reeds bestaande obligaties luidend in harde valuta en de goede fundamentele vooruitzichten voor opkomende markten die tot uiting kunnen komen in lagere spreads en/of sterkere valuta's;
- Ingegeven door de eurocrisis zijn de periferielanden uit de Lange Euro Staatsobligatie portefeuille gehaald;
- Het valutarisico van opkomende markten wordt niet meer afgedekt;
- De portefeuille inflatiegeïndexeerde obligaties is verkleind ten gunste van de nominale Onderpand Staatsleningen portefeuille. Enkele redenen waren; de hoge relatieve waardering, het concentratierisico voor wat betreft de Franse staat als debiteur, de slechte inzetbaarheid als onderpand en de afgenomen samenhang met de verplichtingen.

Het beleid over de totale beleggingsportefeuille was in het afgelopen jaar mede gericht op het herstellen van de dekkingsgraad. Ondanks het feit dat gedurende het verslagjaar de kapitaalmarktrente tot historisch lage niveaus daalde, waardoor de omvang van de verplichtingen sterk toenam, kon de dekkingsgraad toch stijgen. Tegenover de gestegen verplichtingen stonden namelijk hoge rendementen van de beleggingen in zowel de matchportefeuille als de returnportefeuille. Ook had de introductie van de UFR een positief effect.

Het pensioenfonds heeft als strategisch uitgangspunt in 2012 een renteafdekking van circa 75% door middel van LDI pools, Europese staatsobligaties, hypotheekleningen en Inflation Linked Bonds. Over heel 2012 is de swaprente gedaald, waardoor de LDI pools de grootste bijdrage hadden aan het portefeuillerendement.

Midden september raakten de stijgende aandelenkoersen de afgesproken triggerniveaus. Bij deze triggerniveaus wordt systematisch overwogen of de risicoposities aanpassing behoeven. Er is besloten om geen aanpassingen in de portefeuille door te voeren.

Het bestuur heeft in het verslagjaar aandacht besteed aan het Pensioenakkoord en aan de impact van de aanpassingen van de verdisconteringsvoet als gevolg van de introductie van de UFR en de impact hiervan op de waardering van de verplichtingen en de rentehedge. Het bestuur heeft besloten vooralsnog geen aanpassingen aan te brengen in de rentehedge en te blijven sturen op basis van markttrentes.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien per eind 2012. Hierbij wordt opgemerkt dat voor de LDI pools geen sprake is van een bepaalde normweging als percentage van de gehele portefeuille. Hiervoor geldt namelijk dat de omvang afhankelijk is van de renteontwikkelingen en ontwikkeling van de andere asset categorieën.

CATEGORIE	Weging 31-12-2012	Norm 2012	Weging 31-12-2011
<i>Return portefeuille</i>	52,3%	53,2%	52,9%
<i>Match portefeuille</i>	47,7%	46,8%	47,1%
<i>Totaal portefeuille</i>	100%	100%	100,0%
Liquide Return portefeuille			
Aandelen	20,3%	18,7%	22,9%
Converteerbare Obligaties	5,0%	4,9%	4,4%
Grondstoffen	2,8%	3,0%	0,0%
Obligaties	14,3%	14,5%	14,6%
Liquide middelen	0,3%	0,0%	-0,6%
Totaal liquide Returnportefeuille	42,7%	41,1%	41,4%
Illiquide Return portefeuille			
Afbouw Portefeuille GTAA	0,1%	0,1%	0,1%
Dynamisch Balansmanagement	0,1%	1,0%	0,6%
Onderhandse leningen	0,0%	0,0%	0,0%
Vastgoed SAR&F	9,4%	11,0%	10,8%
Totaal Illiquide Return portefeuille	9,6%	12,1%	11,5%
Totaal Return portefeuille	52,3%	53,2%	52,9%
Match portefeuille			
Staatsleningen Onderpand	8,4%	7,7%	6,6%
Long Duration Bonds	6,5%	5,6%	5,6%
Totaal Liquide Matchportefeuille	15,0%	13,3%	12,2%
Hypotheekleningen	8,5%	9,0%	6,5%
Inflation Linked Bonds		2,3%	2,0%
LDI	24,1%	22,2%	26,4%
Totaal Illiquide Matchportefeuille	32,7%	33,5%	34,9%
Totaal Match portefeuille	47,7%	46,8%	47,1%

Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de zogenaamde benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille inclusief renteaftdekkingsinstrumenten over geheel 2012 bedroeg 13,34%. Het rendement van de benchmark (meetlat van de afspraak) bedroeg 13,29%. Daarmee kwam de outperformance uit op 0,05% in 2012.

Resultaten van de beleggingsportefeuille vastgoed en hypotheek

Op de participaties in de vastgoedfondsen werd een boekhoudkundig rendement behaald van -0,2%. Om een zuivere vergelijking met de benchmark te kunnen maken is tevens de performance op basis van de IPD berekend. De Nederlandse vastgoedportefeuille laat op basis van de IPD berekeningsmethodiek een rendement van 1,3% zien. De IPD benchmark voor 2012 (standing investments) bedraagt 1,2%. De lichte outperformance ten opzichte van de totale IPD benchmark wordt veroorzaakt door de sectorkeuze. De rendementsvergelijking per sector toont aan dat de sectoren woningen en bedrijfsruimten een underperformance vertonen ten opzichte van de betreffende sectorbenchmark, (respectievelijk -0,1% vs 0,6% en -0,1% vs 1,5%). De kantorenportefeuille heeft met een rendement van -0,4% een outperformance ten opzichte van de sectorbenchmark (-2,7%) behaald. Het hoogste rendement werd behaald met de participaties in het winkelfonds. Het winkelfonds heeft een rendement van 4,2% behaald, nagenoeg gelijk aan de winkelbenchmark.

Hoewel de internationale vastgoedportefeuille op totaalniveau een licht positieve bijdrage aan het rendement heeft geleverd, hebben de beleggingen in het Achmea Realty Fund Europe een forse underperformance behaald ten opzichte van de benchmark. Deze underperformance wordt grotendeels verklaard door de afwaarderingen op de portefeuilles in Zuid Europa en op secundair gelegen vastgoedobjecten.

Op de participaties in het Zakelijke Hypotheekfonds werd over 2012 een rendement behaald van 2,53% (benchmark 3,85%). De underperformance is te wijten aan de gestegen voorziening voor dubieuze debiteuren. Deze is toegenomen wegens gedaalde taxatiewaarden van het onderpand. Daarnaast is de risico-opslag, welke gebruikt wordt in de waardering van hypotheek, gestegen. Dit heeft eveneens een negatief effect op het rendement.

Over 2012 werd met het belang in het Particuliere Hypotheekfonds een absoluut rendement van 3,82% behaald (benchmark: 6,64%). Het verhogen van de risico-opslag heeft net als bij de zakelijke leningen een negatieve bijdrage geleverd aan het rendement.

Zowel de betalingsachterstanden als de voorziening voor dubieuze debiteuren zijn laag. Het merendeel van de hypotheekportefeuille bestaat uit leningen met een Nationale Hypotheek Garantie, dan wel uit leningen met een loan-to-value ratio lager dan 75% (de verhouding van de hypotheek ten opzichte van de executiewaarde van de woning).

EVALUATIE VAN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

Afdekkingbeleid portefeuille

Het fonds heeft als strategisch uitgangspunt in 2012 een renteaftdekking van circa 75% door middel van LDI pools, swaps en euro vastrentende waarden beleggingen. Het fonds had met ingang van het Beleggingsplan 2012 besloten om het streef rentehedgepercentage hoog te houden wegens de aanhoudende grote economische en politieke risico's, maar deze wel iets te verlagen ten opzichte van het hedge percentage van 80% in het voorgaande jaar met als reden het lage renteniveau (2,7% begin 2012).

De waardestijging van de verplichtingen als gevolg van de gedaalde rente is voor 86% goedgehaakt door de waardestijging van de matching assets. Daarmee kwam de effectiviteit van de rentehedge (86%) hoger uit dan beoogd (75%).

Z-Score 2012

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark (een vergelijkingsmaatstaf). Een positief getal betekent dat de beleggingen van het pensioenfonds beter hebben gereendeerd dan de markt; bij een negatief getal geldt het omgekeerde. Bij de berekening worden ook de kosten in de beschouwing opgenomen.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan, waarin de z-scores over een periode van 5 jaren worden berekend. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 is opgenomen dat er vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds kan worden verleend als de performancetoets lager is dan 0. Het feitelijk behaalde rendement van het pensioenfonds wijkt dan behoorlijk negatief af van de benchmark.

De z-score voor het jaar 2012 bedraagt 0,25%. De performancetoets bedraagt 0,09%. Het pensioenfonds zit boven de toegestane norm.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds heeft het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) nadrukkelijk in haar beleggingsbeleid geïntegreerd. Daartoe wordt er rekening gehouden met wettelijke verplichtingen en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals onder andere zijn vastgelegd in de Code Tabaksblad en de 'Principles for Responsible Investment' van de Verenigde Naties.

Op jaarbasis (en indien nodig frequenter) wordt door F&C een prioriteitenlijst samengesteld op basis van een combinatie van top down- (macro-economische risico's op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur) en bottom up factoren (input van het fonds, mogelijkheid tot beïnvloeding en het belang in bepaalde ondernemingen). Tevens wordt een aantal criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur (ESG-criteria) vastgesteld.

Tegen de achtergrond van de bovengenoemde criteria wordt binnen de beleggingsportefeuille door F&C mede namens het fonds:

- screening toegepast;
- actief gebruik gemaakt van het spreek- en stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen;
- constructieve dialoog ('engagement') gezocht met ondernemingen (aandelen en obligaties) in de portefeuille.

Ten aanzien van screening hanteert het pensioenfonds een beleggingsbeleid waarbij producenten van clusterbommen en landmijnen expliciet worden uitgesloten. Het beleid van stemmen en de 'engagement' wordt door de vermogensbeheerder verzorgd voor de F&C aandelenfondsen en obligatiefondsen waarin het pensioenfonds belegt.

F&C gaat actief om met haar verantwoordelijkheid als belegger, spreekt ondernemingen aan met als doel de duurzaamheidsprestaties te verbeteren en oefent stemrecht uit. Ook in 2012 is met de *re@* –benadering invloed uitgeoefend. Het engagement bestreek 909 ondernemingen in 47 landen.

Hoofdpunten in het afgelopen jaar waren ondermeer:

- Actief contact met ondernemingen in de voedingsmiddelenketen en oproep om in deze tijd van volatiele grondstofmarkten de risico's en kansen van grondstoffen te beheersen
- Reactie op de verontrustende reeks schandalen in de financiële sector; banken stimuleren om actie te ondernemen en een sterke ethiek in de bedrijfsvoering te verankeren
- Verzoek aan ondernemingen in de elektronicasector en de mijnbouw om te reageren op beschuldigingen over slechte arbeidsomstandigheden in de toeleveringsketen
- Een bezoek aan Nigeria om met eigen ogen de uitdagingen te zien waarvoor olie- en gasmaatschappijen zich in de regio gesteld zien

O.a. namens het pensioenfonds is verder bij meer dan 6.000 ondernemingen in 69 landen stemrecht uitgeoefend. De aandeelhoudersvergaderingen in 2012 werden gekenmerkt door een reeks spraakmakende stemuitslagen tegen het topmanagement, in het bijzonder met betrekking tot topsalarissen – een ontwikkeling die in de media al gauw het predikaat 'aandeelhouderslente' meekreeg. Moties over bezoldiging konden rekenen op veruit de meeste stemmen tegen het management.

Vooruitzichten

De vooruitzichten zijn belangrijk voor het bepalen van de verwachte rendementen en het risiconiveau van de totale portefeuille. Het bestuur heeft een voorzichtig optimistisch beeld voor de toekomst met tegelijkertijd hoge kansen op risicoscenario's. Dit komt ook terug in de Beleggingsnota 2013 van de vermogensbeheerder. De visie voor 2013 is dat er sprake zal zijn van een langzame verbetering van de economische groei. De meeste landen in Europa komen langzaam verder uit recessie met minder overheidsbezuinigingen en de Verenigde Staten zullen er niet in terugvallen mede door de herstellende huizenmarkt. Ook de opkomende markten zullen een gematigd herstel tonen en het vertrouwen van consumenten en producenten zal licht stijgen ten opzichte van de huidige lage niveaus. De rente zal, naar verwachting, enigszins stijgen (o.a. door een iets groter vertrouwen en de verminderde 'vluchthaven' functie van kern staatsobligaties), maar vooralsnog laag blijven. Een van de achterliggende redenen hiervoor is de verwachting dat er weliswaar verdere vooruitgang wordt geboekt in de Europese schuldencrisis, maar dat dit erg moeizaam zal blijven gaan. Tevens blijven centrale banken zorgen voor een extreem ruim monetair beleid.

Beleggingsplan 2013

Met ingang van het beleggingsplan 2013 wordt niet meer in aandelen van de regio Japan belegd. Motivatie van het bestuur hiervoor is de hoge schuldratio en de demografische krimp in Japan.

Voorts is besloten om het streef-rentehedge percentage te verlagen van 75% naar 70% (op basis van de reële rente). Een belangrijke overweging hiervoor is het lage renteniveau waardoor het Vereist Eigen Vermogen lager uitvalt en de kans op een stijging van de (lange) rente groter wordt geacht dan een die van een daling.

Voor de vastgoedportefeuille van het pensioenfonds is het targetbedrag voor 2013 vastgesteld op € 84 miljoen. Dit bedrag is exclusief de nog lopende verplichtingen die het fonds is aangegaan. De verplichtingen voor 2013 bedragen circa € 3 miljoen. Voor 2013 zal de totale hypotheekportefeuille van het pensioenfonds worden geconsolideerd. De nominale waarde van de hypotheekportefeuille is vastgesteld op € 79 miljoen.

3.8 Risicoparagraaf

3.8.1 Identificatie en beoordeling risico's en beheersing

In 2010 heeft het bestuur een workshop risicomanagement gedaan. Met de ConFirm risicoanalyse methode, die gebaseerd was op FIRM van DNB, zijn de risico's onder de loep genomen. Het betrof specifieke financiële risico's (matchingrisico, marktrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico) en niet-financiële risico's (omgevingsrisico, uitbestedingsrisico, integriteitsrisico en juridisch risico). Middels de risicorapportage en de risicomatrix is inzichtelijk gemaakt dat met name het marktrisico, het kredietrisico en het uitbestedingsrisico aandacht behoefde. De verdere uitwerking en wijze van beheersing van deze risico's zijn in 2011 en 2012 door het bestuur opgepakt. Het bestuur heeft op basis van de risicomatrix beheersingsmaatregelen genomen teneinde de risico's zoveel mogelijk te kunnen beperken. Het bestuur heeft in samenwerking met de vermogensbeheerder F&C een risicorapportage ontwikkeld aan de hand waarvan het bestuur de beleggingsrisico's kan monitoren. Deze risicorapportage is in 2012 verder uitgebreid. Daarnaast wordt in het kader van het liquiditeitsrisico op kwartaalbasis gerapporteerd over het risico t.a.v. het benodigde onderpand uit hoofde van de renteswap. Het uitbestedingsrisico wordt beheerst middels de uitbestedingsovereenkomst, de gemaakte SLA-afspraken en de ISAE3402 type II certificering van de administrateur Syntrus Achmea Pensioenbeheer & Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Daarnaast heeft het bestuur een uitbestedingsprotocol met het uitbestedingsbeleid vastgesteld.

De risico's verbonden aan de verplichte pensioenregeling worden door het fonds zelf gedragen.

Deze risico's worden geïnventariseerd en periodiek vastgesteld in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), waarin de verzekeringstechnische aspecten van de regeling worden omschreven en waarmee het fonds uitvoering geeft aan de wettelijk vereisten.

De toets in hoeverre de doelstelling en het gevoerde beleid worden bereikt, zal ten minste jaarlijks plaatsvinden aan de hand van het jaarverslag en de door de actuaire van het fonds uitgebrachte analyse.

Het pensioenfonds heeft de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem en van de opzet van de administratieve organisatie en interne controle vastgelegd in de ABTN.

In dit hoofdstuk zullen de verschillende risico's worden benoemd, alsmede de maatregelen om deze risico's te beheersen, waarbij de verschillende categorieën zijn gebaseerd op de door de Nederlandsche Bank gehanteerde risicoanalyse methode FIRM en vanuit het fonds onderscheid wordt gemaakt naar 3 aspecten:

- beleggingsrisico's;
- actuariële risico's;
- niet-financiële risico's.

3.8.2 Beleggingsrisico's

De beleggingsrisico's zijn als volgt onder te verdelen:

Algemeen

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarden, tenzij anders aangegeven. De belangrijkste risico's zijn:

Renterisico

Renterisico is het risico dat veranderingen in de verplichtingen ten gevolge van renteveranderingen niet voldoende wordt gecompenseerd door de vastrentende waarden in de beleggingsportefeuille. Het structurele renterisico wordt geanalyseerd binnen

het ALM-proces. Doordat de waardering van verplichtingen op marktwaarde (FTK) plaatsvindt, is het renterisico voor de totale financiële positie van het fonds veel explicieter zichtbaar geworden en speelt dit risico een dominante rol.

Het fonds beheerst het renterisico door het deels af te dekken (beoogd wordt om mutaties in de verplichtingen als gevolg van renteveranderingen voor 75% op te vangen door mutaties in de bezittingen; beleggingsbeleid 2012).

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, convertibles commodities en (indirect) vastgoed) verandert door veranderingen in de marktwaardering van deze waarden. Het structurele gewenste marktrisico wordt o.a. in kaart gebracht binnen een ALM-studie. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat een voor het fonds acceptabel marktrisico definieert. De beheersing van dit risico is geïntegreerd in het beleggingsproces via onder andere het jaarlijkse beleggingsplan en het daarin opgenomen beleggingsmandaat.

Vanaf 2010 is geïnvesteerd in een bescherming tegen al te grote dalingen van de waarde van de aandelen. Om dat betaalbaar te houden zijn de heel hoge koersstijgingen deels 'weggegeven' (aandelencollar). In de tweede helft van 2011 heeft het bestuur besloten om de in 2010 aangepaste beschermingsconstructie met derivaten deels terug te kopen. Het terugkopen van deze derivaten vond plaats tegen lagere kosten dan waartegen deze oorspronkelijk waren verkocht. Dit heeft tot gevolg gehad dat na implementatie alleen nog een neerwaartse bescherming van 50% van het aandelenbelang is overgebleven. Hiermee wordt beschermd tegen een daling met 20%. De opties expireren in mei en oktober 2013. Na afloop van het verslag jaar heeft het bestuur besloten om opnieuw het aandelenrisico voor 50% van de aandelenportefeuille af te dekken door middel van een één dakpanstructuur van een één, twee en driejarige collar.

Kredietrisico

Dit risico hangt samen met de beleggingen in verhandelbare schuldpapieren (onder andere obligaties) en tegenpartijen die hun verplichtingen aan het fonds (deels) niet meer kunnen nakomen. Het fonds neemt momenteel kredietrisico's in de vastrentende beleggingen. Het is de actieve beheerders toegestaan om een deel van de portefeuille te beleggen in 'investment grade' credits, High Yield beleggingen en schuldbekentenissen in opkomende markten. Voor al deze beleggingen zijn beperkingen vastgesteld. Zo wordt tegenpartijrisico verbonden aan de inzet van afgeleide financiële instrumenten op marktconforme wijze beheerst. Het bestuur houdt toezicht op deze risico's door de vermogensbeheerder periodiek te laten specificeren welk deel van de beleggingen een verhoogd risico met zich meebrengt.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door veranderingen in valutakoersen. Voor niet-Euro beleggingen wordt het vreemde valutarisico volledig afgedekt, tenzij het Emerging Markets betreft.

Beleggingskosten risico

Dit risico hangt samen met de kosten- en rendementsverhouding en betreft het risico van verhoudingsgewijs hoge kosten tegenover lage rendementen. De kosten moeten in verhouding staan tot de te behalen rendementen. Door deel te nemen in beleggingspools maakt het fonds gebruik van de bij grotere omvang optredende schaalvoordelen. Het bestuur houdt daarnaast toezicht op het beleggingskosten risico aan de hand van de rapportages. Het fonds kijkt hierbij niet alleen naar de directe beheerskosten maar ook de indirecte kosten (de zogenaamde Total Expense Ratio).

Liquiditeitsrisico

Dit is het risico dat liquiditeitstekorten kunnen optreden als gevolg van het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van de timing en de omvang van inkomende en uitgaande kasstromen. De som van premies en directe beleggingsopbrengsten overtreft de som van uitkeringen en kosten. Uit hoofde van renteafdekking kan ook een liquiditeitsrisico ontstaan. Tevens wordt onder liquiditeitsrisico de verhandelbaarheid van beleggingsstukken verstaan.

Aangezien de som van de premies, directe beleggingsopbrengsten en aflossingen van beleggingen in vastrentende waarden de som van uitkeringen en kosten verre te boven gaat, is de kans op een liquiditeitstekort beperkt, temeer daar altijd de mogelijkheid bestaat beursgenoteerde beleggingen per ommekeer te verkopen.

Inflatie

Dit is het risico dat het fonds onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van inflatie te financieren, zonder belanghebbenden te benadelen. Hiertoe is een voorwaardelijk toeslagbeleid van kracht (ingevuld door toeslagcategorie D1 uit de toeslagenmatrix), dat beoogt de (opgebouwde) pensioenen jaarlijks te verhogen met de algemene loonontwikkeling in de bedrijfstak.

Risico actief beheer

Dit is het risico dat de vermogensbeheerders bij de uitvoering van het actieve beleggingsbeleid afwijken van het vastgestelde ALM-beleid. Hiertoe zijn strategische marges gedefinieerd welke dagelijks worden gemonitord.

3.8.3 Actuariële risico's

De actuariële risico's zijn als volgt onder te verdelen:

Strategisch risico/solvabiliteitsrisico

Het risico dat de ontwikkeling van het vermogen (in de vorm van beleggingen en premies) niet optimaal aansluit op de ontwikkeling van de verplichtingen, waardoor de beoogde pensioenkwaliteit en de beoogde financieringsdoelstelling niet kunnen worden gehaald.

Er is een aantal beleidsinstrumenten waarmee de financiële positie kan worden bijgestuurd.

Deze beleidsinstrumenten zijn de pensioenregeling, het toeslagenbeleid, het premiebeleid, het beleggingsbeleid en het liabilitymanagement beleid. Met ALM (Asset Liability Management) wordt samenhang aangebracht tussen deze beleidsinstrumenten.

Verzekeringstechnisch risico

Naast de financiële risico's staat het fonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevenrisico het belangrijkste is. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder toekomstige verbetering van de levensverwachting. Hierdoor vindt periodieke bijstelling plaats.

In de technische voorzieningen houdt het fonds een voorziening aan voor reeds zieke deelnemers, die naar verwachting binnen 2 jaar arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Deze voorziening wordt gevoed door middel van een opslag op de premie. Daarnaast houdt het fonds een voorziening aan voor huidige arbeidsongeschikten aan wie premievrijstelling is verleend (ter grootte van de in de toekomst gedeelde premie-inkomsten).

3.8.4 Niet-financiële risico's

De niet-financiële risico's zijn als volgt onder te verdelen:

Omgevingsrisico

Dit is het risico als gevolg van buiten het fonds komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

Voor het fonds is met name de afhankelijkheid van diverse belanghebbenden hierbij van belang (vakbonden, sponsors en deelnemers). Naar de mening van het bestuur wordt dit risico beperkt door de statutaire bepaling dat de leden van het bestuur worden aangewezen met inachtneming van het beginsel van pariteit van werkgevers- en werknemersleden. Hierbij is naar de mening van het bestuur evenwichtige belangbehartiging gewaarborgd.

Daarnaast is de omvang van de bedrijfstak een bepalende factor in deze risicocategorie. Het bestuur onderkent het risico van een krimpende bedrijfstak. Het verloop van het deelnemersbestand wordt nauwlettend gemonitord.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico samenhangend met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering, en menselijke en technische tekortkomingen. In principe is dit risico niet van toepassing op het fonds, aangezien alle processen zijn uitbesteed aan de administrateur (waarmee het risico onderdeel uitmaakt van het uitbestedingsrisico). Naar de mening van het bestuur worden de betreffende risico's door de administrateur voldoende afgedekt door een veelvoud van elkaar aanvullende maatregelen, zoals back-up & recovery procedures, logische en fysieke toegangsbeveiliging en testprocedures.

Uitbestedingsrisico

Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden (waaronder administratie, vermogensbeheer en bestuursondersteuning) wordt geschaad, dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. Naar de mening van het bestuur wordt dit risico beheerst door de uitbestede werkzaamheden vast te leggen in een overeenkomst tussen het fonds en de betreffende dienstverlener. Daarnaast zijn de administrateur van het fonds en Syntrus Achmea Real Estate & Finance ISAE3402 type II gecertificeerd.

De vermogensbeheerder, F&C, beschikt over een door een externe accountant goedgekeurde AAF01/06 control rapportage. Het fonds heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding. Belangrijke aspecten hierin zijn dat de pensioenuitvoerder, Syntrus Achmea Pensioenbeheer, beschikt over een ISAE3402 type II. Deze verklaring geeft zekerheid dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles, in opzet bestaan en adequaat zijn (type I) en effectief hebben gewerkt (type II). Met Syntrus Achmea Pensioenbeheer is het fonds een gedetailleerde Service Level Agreement (SLA) overeengekomen.

Met de vermogensbeheerders zijn ook beheersafspraken gemaakt. In een mandaat worden jaarlijks de beheersafspraken vastgelegd. Deze afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de performancemeting, de benchmarks en het valuta- en derivatenbeleid, de risicometing en –beheersing.

IT-risico

Dit is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. Omdat alle processen zijn uitbesteed is dit risico onder het uitbestedingsrisico te scharen.

Integriteitrisico

Dit is het risico dat de integriteit van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel de leiding, in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijk en door het fonds opgestelde normen. Bij het fonds is een gedragscode van kracht en er wordt tevens gewerkt aan een integriteitbeleid.

Juridisch risico

Het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Wat hierbij voor het fonds vooral van belang is, zijn de risico's van de veranderende wet- en regelgeving. Naar de mening van het bestuur is in het verleden voldoende aangetoond (bijvoorbeeld introductie Wet VPL), dat het fonds op een adequate wijze kan

omgaan met veranderende wet- en regelgeving. In de toekomst wordt dit risico beperkt, doordat het bestuur zich onder andere op de hoogte laat houden door adviseurs.

Daarnaast bestaat het risico dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of correct zijn gedocumenteerd. Vooral de toeslagverlening kan hierbij een belangrijke rol spelen. Naar de mening van het bestuur is de voorwaardelijkheid van de toeslagtoezegging echter voldoende gewaarborgd.

3.9 Actuariële paragraaf

Financiële situatie

Resultaat over 2012

Het resultaat over 2012 bedraagt 57.869 (2011: 27.602 negatief).

Kostendekkende premie 2012

De pensioenen worden gefinancierd door het heffen van premie waaraan zowel de werkgever als de werknemer een bijdrage levert. De helft van de premie komt voor rekening van de werknemer.

De kostendekkende premie over het boekjaar bedroeg 25.499. De feitelijke premie over het boekjaar bedroeg 34.484. De kostendekkende premie is als volgt samengesteld: actuariel benodigd (21.242), opslag in stand houden vereist vermogen (2.222), opslag voor uitvoeringskosten (1.277) en de opslag toekomstige PVD (758).

Dekkingspositie en reservepositie per 31 december 2012

De dekkingsgraad is gestegen van 98,7% naar 104,3%. De dekkingsgraad ligt afgerond onder de 104,3%. Er is sprake van een gering dekkingstekort van 34. Op basis van het FTK is er per 31 december 2012 sprake van onderdekking en reserve tekort.

Vermogenspositie conform FTK-methode	2012
Voorziening pensioenverplichtingen	889.419
Buffers	
S1: renterisico	28.017
S2: Risico zakelijke waarden	61.615
S3: Valutarisico	13.633
S4: Grondstoffenrisico	8.890
S5: Kredietrisico	20.038
S6: Verzekeringstechnisch risico	26.359
Diversificatie-effect	(70.980)
Totaal vereiste buffers	87.572
Vereist vermogen	976.991
Aanwezig vermogen	927.630
Tekort	(49.361)

Deelnemersbestand

In het deelnemersbestand zijn in het verslagjaar de volgende wijzigingen opgetreden.

	Actieve deelnemers	Premievrije deelnemers	pensioengerechtigden
Stand ultimo vorig boekjaar	6.707	15.873	7.799
Mutaties door:			
Nieuwe toetredingen	434	-114	
Vertrek uit de bedrijfstak	-989	1053	
Ingang pensioen	-138	-504	751
Overlijden	-17	-295	-457
Afkoop	-8	-477	-329
Waardeoverdracht	-	-21	
Afkoop/andere oorzaken	5	86	-164
Stand ultimo boekjaar	5.994	15.601	7.600

Het deelnemersbestand laat naar verwachting wederom een daling zien. Het bestuur verwacht dat het aantal de komende jaren nog verder naar beneden gaat als gevolg van de verwachte krimp in de bedrijfstak. De ontwikkelingen in het bestand worden nauwlettend door het bestuur gevolgd.

In het bestand van pensioengerechtigden zijn in het boekjaar de volgende wijzigingen opgetreden in aantallen uitkeringsgerechtigden naar type uitkering:

	Ouderdomspensioen	Invaliditeitspensioen	(bijzonder)partnerpensioen	wezenpensioen
Stand ultimo vorig boekjaar	4.925	463	2.341	70
Bij	512	29	220	17
Af	552	187	214	24
Stand ultimo boekjaar	4885	305	2.347	63

Optrekregeling

In het jaarverslag zijn 32 toekenningen uit de optrekregeling geweest. De hoogte van de gelden die aan de bestemmingsreserve "Overgangsrechten optrek pensioenen" zijn onttrokken bedraagt 1.115 (optrek inclusief buffer: 1.054, toeslag inclusief buffer: 61).

Uitgaande waardeoverdrachten

Van de actieve deelnemers die het fonds verlieten, namen 21 personen de waarde van hun bij het fonds opgebouwde pensioen mee naar hun nieuwe verzekeraar.

Inkomende waardeoverdrachten

In het verslag jaar hebben 16 personen individuele waardeoverdracht gepleegd.

ANW-Hiaatverzekering

In 2012 namen aan deze regeling 38 werkgevers deel (2011: 39) met 136 deelnemers (2011: 151). De netto premie over 2012 bedraagt €95.252 (2011: €100.422).

Ondernemingen

Het aantal aangesloten ondernemingen is in het verslagjaar gedaald met 18 naar 490.

Ultimo 2012 waren er geen gedispenseerde ondernemingen (2011: eveneens nihil).

3.10 Toekomstparagraaf

Minder fiscale mogelijkheden opbouw pensioen vanaf 2014

In 2014 wordt de pensioenrichtleeftijd in het Witteveen kader verhoogd naar 67 jaar. Daarna wordt de pensioenrichtleeftijd gekoppeld aan de levensverwachting. Verdere verhoging gaat met stappen van één jaar. De overheid maakt een wijziging van de pensioenrichtleeftijd tenminste een jaar van tevoren bekend. De overheid besloot bovendien om, naast de verhoging van de leeftijd naar 67 jaar, de fiscaal maximale opbouw voor pensioen per 1 januari 2014 met 0,1% te verlagen. Het maximale opbouwpercentage voor pensioen op 67 jaar is dan 2,15% voor middelloon en 1,9% voor eindloon. Dit besluit is in wetgeving neergelegd. Deze maatregel betekent dat sociale partners een besluit moeten nemen over wat er met de pensioenleeftijd en het opbouwpercentage gaat gebeuren met ingang van 1-1-2014. Een lagere pensioenleeftijd dan 67 jaar is toegestaan als het op te bouwen ouderdomspensioen niet hoger is dan het fiscaal maximale ouderdomspensioen bij 67 jaar dat is herrekend. CAO-partijen betrokken bij de Houthandel hebben ten tijde van de vaststelling van dit verslag nog geen besluit genomen over de pensioenleeftijd en het opbouwpercentage met ingang van 2014.

Verdere aanpassingen fiscale mogelijkheden vanaf 2015

In oktober 2012 werd in het regeerakkoord afgesproken dat mogelijk per 1 januari 2015 bij een middelloonregeling de fiscaal maximale pensioenopbouw 1,75% zal gaan bedragen. Daarnaast wordt een bovengrens van 100.000 euro voorgesteld voor de fiscale aftrekbaarheid van de premies. Dit besluit is nog niet in wetgeving vastgelegd. CAO partijen betrokken bij de Houthandel zijn in overleg over de nieuwe regeling per 1-1-2015. Het bestuur heeft er bij partijen op aan gedrongen om besluiten tijdig te nemen, zodat niets een zorgvuldige invoering in de weg staat.

In april 2013 sloten het kabinet, werkgevers en vakbonden een Sociaal akkoord dat de hiervoor vermelde afspraken uit het Regeerakkoord op onderdelen bijstelt. Ook voor de herziening van het pensioenstelsel hebben deze nieuwe afspraken gevolgen als deze in wetgeving worden omgezet. De gevolgen van de voorgenomen versoering van het fiscale kader worden mogelijk verzacht door alternatieve maatregelen.

4 Verslag van de deelnemersraad

De deelnemersraad is in het verslagjaar vier maal bijeen geweest waarvan tweemaal samen met een afvaardiging van het bestuur.

De deelnemersraad heeft positief geadviseerd ten aanzien van

- het jaarverslag 2011;
- de ABTN;
- statuten- en reglementswijzigingen;
- de toeslagverlening;
- het beleggingsbeleid voor 2013.

De deelnemersraad is regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen betreffende schaalvergroting en heeft, waar nodig, het bestuur van adviezen voorzien.

Scholing 2012

De deelnemersraad heeft in 2012 een opleidingsdag gehad met als onderwerpen jaarrekening, jaarverslag en verantwoording.

5 Verantwoordingsorgaan

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds is met ingang van 20 januari 2009 ingesteld. Op basis van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) van de Stichting van de Arbeid heeft het bestuur de werkwijze van het verantwoordingsorgaan in een reglement vastgelegd. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie het verantwoordingsorgaan ontvangt, de frequentie van het overleg met het bestuur en de te behandelen onderwerpen.

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Tevens legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur zoals vastgesteld door de Stichting van de Arbeid op 16 december 2005.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel ten minste één maal per jaar schriftelijk vast. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, opgenomen in het jaarverslag waar het oordeel betrekking op heeft.

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- het vaststellen en wijzigen van de vergoedingsregeling voor bestuursleden;
- het wijzigen van het beleid ten aanzien van het verantwoordingsorgaan;
- de vorm, inrichting en samenstelling van het interne toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

Het verantwoordingsorgaan heeft in het kader van haar taakuitoefening in 2013 kennis genomen van het jaarverslag en de jaarrekening 2012, de besluitenlijsten van de bestuursvergaderingen, de statuten en reglementen 2012 en de ABTN 2012. Het verantwoordingsorgaan heeft geen gebruik gemaakt van haar recht op overleg met de externe actuaaris en de externe accountant.

Bevindingen

Financiële positie van het fonds

Het verantwoordingsorgaan heeft met genoegen geconstateerd dat het fonds met een dekkingsgraad per einde 2012 van afgerond 104,3% bijna uit dekkingstekort is. Daarbij wordt aangetekend dat de stijging van de dekkingsgraad deels verklaard wordt door de invoering van de Ultimate Forward Rate. De financiële positie van het fonds blijft echter, mede gezien het dalend aantal deelnemers en de beperkte premie-inkomsten, een punt van grote zorg.

Pension Fund Governance

In het kader van Pension Fund Governance onderschrijft het verantwoordingsorgaan het belang van zorgvuldig en deskundig bestuur, intern toezicht, transparantie en verantwoording richting alle belanghebbenden. Het verantwoordingsorgaan doet de aanbeveling om zowel de deelnemersraad als het verantwoordingsorgaan in een vroeg stadium mee te nemen bij de ontwikkeling van het nieuwe bestuursmodel.

Toeslagbeleid

Het verantwoordingsorgaan heeft geconstateerd dat het in deze roerige tijden van groot belang is om de deelnemers en de gepensioneerden meer duidelijkheid te verschaffen over wat zij mogen verwachten rond het al dan niet verlenen van toeslagen de komende jaren. Het bestuur wordt geadviseerd om de communicatie hieromtrent ruim van te voren in te zetten.

Communicatiebeleid

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat de communicatie rond de toeslagverlening een punt van aandacht blijft en adviseert het bestuur om hiermee tijdig en voortvarend aan de slag te gaan.

Beleggingsbeleid

In 2012 is er veel tijd en effort gestoken in het beleggingsbeleid. Dit heeft, na jaren negatieve resultaten, hoge rendementen, een positieve Z-score en beleggingsperformance opgeleverd.

Het verantwoordingsorgaan is content met deze ontwikkeling en constateert dat het bestuur beschikt over voldoende deskundigheid en visie op dit gebied en alert is op het beleggingsbeleid.

Risicobeleid

Het verantwoordingsorgaan onderschrijft het belang van risicomanagement. Zij constateert dat de wijze waarop de risico's zijn geanalyseerd en omschreven in het jaarverslag veel uitgebreider zijn dan vorig jaar. Daarnaast stelt het verantwoordingsorgaan vast dat het risico relatief is afgenomen.

Schaalvergroting

Het verantwoordingsorgaan heeft vastgesteld dat er in 2012 opnieuw geen concrete resultaten zijn geboekt betreffende schaalvergroting. Het bestuur heeft, dringender dan in voorgaande jaren, aangegeven dat schaalvergroting noodzakelijk is en daarbij de volgende zaken toegelicht:

- Het bestuur streeft naar een zodanige aansluiting zodat de nieuwe regeling per 1-1-2015 niet zelfstandig hoeft te worden ingevoerd
- Het streven van het bestuur is om toe te werken naar een pensioenuitvoerder met minimaal 100.000 deelnemers
- De randvoorwaarden zullen op korte termijn met sociale partners worden vastgesteld

Het verantwoordingsorgaan onderschrijft deze punten en beveelt het bestuur aan om in 2013 met sociale partners de randvoorwaarden vast te stellen zodat in 2014 een definitieve keuze gemaakt kan worden.

Oordeel

Op grond van het voorgaande komt het verantwoordingsorgaan tot het volgende oordeel.

Het verantwoordingsorgaan van het bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel is van oordeel dat:

- het bestuur afdoende informatie aan het verantwoordingsorgaan heeft verstrekt om zich een oordeel te vormen;
- het handelen van het bestuur in 2012 in overeenstemming is geweest met de statuten en reglementen
- het bestuur in 2012 een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen afgewogen en geborgd zijn
- het bestuur logische beleidskeuzes voor de toekomst heeft gemaakt.

23 mei 2013, De Meern

Verantwoordingsorgaan Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

5.1 Reactie van het bestuur

Financiële positie van het fonds

Het bestuur onderschrijft de conclusie van het verantwoordingsorgaan en monitort nauwlettend de dekkingsgraad op basis van de UFR alsook de dekkingsgraad op basis van de oude RTS. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het deelnemersbestand nauwlettend door het bestuur in de gaten gehouden.

Pension Fund Governance

Het bestuur praat zowel de deelnemersraad als het verantwoordingsorgaan regelmatig bij over de ontwikkelingen betreffende het nieuwe bestuursmodel. Daarbij merkt het bestuur op dat de keuze voor een bepaald bestuurmodel mede in overleg met CAO-partijen plaatsvindt.

Communicatiebeleid

Het bestuur zorgt er voor dat de wijziging aangaande de toeslagambitie en het toeslagbeleid helder en tijdig met belanghebbenden wordt gecommuniceerd.

Toeslagbeleid

Zoals aangegeven in de reactie betreffende het toeslagbeleid zal het bestuur ervoor zorg dragen dat de wijziging aangaande de toeslagambitie en het toeslagbeleid helder en tijdig met belanghebbenden wordt gecommuniceerd. De communicatie zal terugkomen in alle verplichte communicatie-uitingen, op de website van het fonds en in de pensioenflits welke door het fonds wordt uitgegeven.

Beleggingsbeleid

Het bestuur is eveneens verheugd over de beleggingsresultaten in 2012, maar geeft aan dat zij t.a.v. de beleggingsresultaten sterk afhankelijk is van de ontwikkelingen in de markt. De ontwikkelingen van de beleggingen zowel qua performance als op het gebied van beleggingsrisico's worden voortdurend gemonitord. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van de maatwerk kwartaal- en risicorapportage.

Risicobeleid

Het bestuur onderschrijft de waarnemingen van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur is met name gefocust op het verminderen van zogenaamde staartrisico's. Hiertoe is na afloop van het verslagjaar wederom een deel van het aandelenrisico afgedekt door de aankoop van collars.

Schaalvergroting

Het bestuur is al geruime tijd van mening dat opschaling noodzakelijk is. Zeker nu er sprake is van een versnelde daling van het aantal actieve deelnemers. Overigens verkeert het fonds niet in acute nood. Sociale partners voeren gesprekken over een nieuwe regeling. Nadat de hoofdlijnen zijn vastgesteld zal gekeken worden naar de beste uitvoerder, waarbij lage kosten per deelnemer, dus schaalgrootte (waarbij 100.000 deelnemers geen absoluut getal is) en continuïteit leidend zullen zijn. 1 januari 2015 zou een natuurlijk moment kunnen zijn.

6 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel de jaarrekening. In hoofdstuk 7 volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en van de accountant van het pensioenfonds.

6.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2012 EUR	2011 EUR
Activa			
Vastgoedbeleggingen		90.079	90.784
Aandelen		249.491	229.033
Vastrentende waarden		584.005	517.728
Derivaten		2.414	7.164
Overige beleggingen		28.651	887
Beleggingen voor risico fonds	6.5.1	<u>954.640</u>	<u>845.596</u>
Vorderingen en overlopende activa	6.5.2	922	1.563
Overige activa	6.5.3	<u>793</u>	<u>52</u>
		956.355	847.211
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	6.5.4	64.628	6.759
Overige voorzieningen		20	20
Technische voorziening voor risico fonds		889.419	831.288
Technische voorzieningen	6.5.5	<u>889.439</u>	<u>831.308</u>
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	6.5.6	-	-
Langlopende schulden	6.5.7	890	813
Overige schulden en overlopende passiva	6.5.8	<u>1.398</u>	<u>8.331</u>
		956.355	847.211
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	6.5.4	%	%
		104,3	98,7

*) De nummering verwijst naar de toelichting

6.2 Staat van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	Toelichting	2012	2011
		EUR	EUR
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	6.6.1	34.296	36.925
Beleggingsresultaten risico fonds	6.6.2	109.882	83.759
Overige baten	6.6.3	-	376
		144.178	121.060
Lasten			
Pensioenuitkeringen	6.6.4	24.530	25.844
Pensioenuitvoeringskosten	6.6.5	2.834	2.548
Mutatie technische voorzieningen:			
· Pensioenopbouw	6.6.6	19.459	22.220
· Rentetoevoegingen	6.6.8	12.745	9.173
· Onttrekking voor pensioenuitkeringen	6.6.9	-24.175	-25.322
· Mutatie pensioenuitvoeringskosten		-232	-179
· Wijziging marktrente	6.6.10	49.904	115.274
· Wijziging overige actuariële uitgangspunten	6.6.11	4.032	-
· Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	6.6.12	-589	-847
· Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	6.6.13	-3.013	-800
		58.131	119.519
Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers			
		-	-68
Saldo overdrachten van rechten	6.6.12	436	727
Overige lasten		378	92
		86.309	148.662
Saldo van baten en lasten		57.869	-27.602

Bestemming van het saldo van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Algemene reserve	44.895	-46.752
Weerstandsreserve	3.821	12.552
Reserve overgangsregeling	9.153	6.598
Saldo van baten en lasten	57.869	-27.602

6.3 Kasstroomoverzicht

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	34.509	37.241
Ontvangen waardeoverdrachten	559	887
Betaalde pensioenuitkeringen	-24.618	-25.867
Betaalde waardeoverdrachten	-822	-1.821
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	-12	376
Betaalde premies herverzekering	-104	-105
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.724	-3.040
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	6.788	7.671
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	287.878	316.000
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	3.615	9.900
Aankopen beleggingen	-295.508	-334.085
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-2.014	-2.009
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-6.029	-10.194
Mutatie liquide middelen	759	-2.523
Stand liquide middelen per 1 januari	774	3.297
Stand liquide middelen per 31 december *)	1.533	774
*) De liquide middelen zijn als volgt opgebouwd:		
- deel opgenomen onder de Beleggingen voor risico fonds	740	722
- overige liquide middelen (opgenomen onder de Overige activa)	793	52
	1.533	774

6.4 Algemene toelichting

6.4.1 Inleiding

Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de in de branche verplicht gestelde pensioenregeling.

6.4.2 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 6 juni 2013 de jaarrekening opgemaakt.

6.4.3 Schattingswijzigingen

Voorziening pensioenverplichting voor risico fonds

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het fonds.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuarieel Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte. Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel 2012-2062 is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 4,0 miljoen.

6.4.4 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2012	gemiddeld 2012	31 december 2011	gemiddeld 2011
	EUR	EUR	EUR	EUR
USD	1,32	1,31	1,30	1,32
JPY	113,99	106,94	99,88	104,34
GBP	0,81	0,82	0,84	0,85
CHF	1,21	1,21	1,21	1,23

6.4.5 Specifieke grondslagen

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering).

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Indirecte vastgoedbeleggingen

Participaties in vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen actuele waarde per 31 december van het boekjaar welke is bepaald op basis van het aandeel in de nettovermogenswaarde van het vastgoedfonds.

De actuele waarde van de vastgoedportefeuille is bepaald middels gedurende het jaar uitgevoerde externe taxaties.

Per kwartaal wordt een kwart van het aantal registergoederen op basis van "full valuation" getaxeerd door externe taxateurs, conform de richtlijnen ROZ/IPD.

De beheerder bepaalt aan het begin van ieder jaar welke registergoederen in welk kwartaal worden getaxeerd. Dit dient een representatieve doorsnede te zijn van de gehele portefeuille.

Het deel dat niet extern wordt getaxeerd zal door de externe taxateur een markttechnische update krijgen. De waarde wordt vastgesteld op basis van de externe taxatie welke eerder in het jaar is verricht en wordt opnieuw uitvoerig bekeken en herberekend met de laatste marktgegevens, verhuringen, leegstanden en andere object specifieke omstandigheden.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de beursnotering per balansdatum.

De reële waarde van niet beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de intrinsieke waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet beursgenoteerde vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van geldende marktrente, waarin opgenomen een opslag voor debiteurenrisico en liquiditeitsrisico.

Deposito's en vorderingen op banken worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de actuele waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom.

De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen.

Creditposities in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

Overige beleggingen

Niet beursgenoteerde belangen in infrastructuur beleggingen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen, de overige onderliggende activa en de onderliggende verplichtingen.

Geldmarktbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de contante waarde van de toekomstige kasstromen (rente en aflossing). Posities in rekening courantsaldi worden tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd.

Participaties in commodities worden gewaardeerd tegen actuele waarde per 31 december van het boekjaar welke is bepaald op basis van het aandeel in de nettovermogenswaarde van het commodityfonds.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

De herverzekeringen gelden alleen voor de aanvullende verzekeringen.

De risico's zijn in herverzekering gegeven bij de Algemene Levensherverzekering Maatschappij N.V. te Amsterdam.

Herverzekering van anw-verzekering.

Het overlijdensrisico is volledig herverzekerd in de vorm van eenjarige risicoverzekeringen van kapitaal bij overlijden. De verzekeringen kunnen individueel door de werknemer of collectief via de werkgever worden afgesloten. De premiebetaling wordt via het fonds verricht.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Technische voorziening

Het pensioenfonds stelt toereikende technische voorzieningen vast met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. De voorwaardelijke toeslagverlening maakt geen onderdeel uit van de pensioenverplichtingen.

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit conform het pensioenreglement. De pensioenaanspraken zijn verzekerd in eigen beheer.

De voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan:

- voor de actieve deelnemers de - op basis van prudente grondslagen vastgestelde - actuariële contante waarde van de over de verstreken dienstjaren verkregen pensioenaanspraken, inclusief de toegekende toeslagen.
- voor niet-actieve deelnemers de actuariële contante waarde van de verzekerde pensioenen, inclusief de tot balansdatum verstrekte toeslagen.
- voor arbeidsongeschikte deelnemers de actuariële contante waarde van de over de verstreken dienstjaren verkregen pensioenaanspraken, inclusief de toegekende toeslagen, inclusief het premievrijgestelde deel van de toekomstige premies. Het betreft hierbij de contante waarde van de toekomstige - tot en met de pensioendatum - te betalen reglementaire pensioenbijdragen, waarbij de kans op revalidering buiten beschouwing is gelaten. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate waarop de premie benodigd is, vanwege de verlaging van de opbouw.
- Hierbij tevens ingesloten is de voorziening gemiste werkgeverspremie. Deze voorziening voor pregepensioneerden en VUT-ers is de actuariële contante waarde van het ingegane prepensioen en het over de verstreken dienstjaren verkregen ouderdomspensioen en partnerpensioen, inclusief de toegekende toeslagen. Tevens wordt hierbij betrokken het premievrijgestelde deel van de toekomstige werkgeverspremies tijdens prepensioen/VUT, voor zover deze premies niet vrijvallen uit de voorziening VUT verplichtingen. Het betreft hierbij de contante waarde van de toekomstige - tot en met de pensioendatum - niet reeds gedekte te betalen reglementaire pensioenbijdragen.

Invalideitpensioen

Voor het invalideitpensioen is de voorziening pensioenverplichtingen gelijk aan de actuariële contante waarde van de verzekerde pensioenen, inclusief de tot balansdatum verstrekte toeslagen. De contante waarde van de nieuw ontstane invalideitsgevallen als gevolg van het meer arbeidsongeschikt worden onder de WAO wordt verhoogd met 10% in verband met IBNR (Incurred But Not Reported; deelnemers die al wel meer arbeidongeschikt geworden zijn maar nog niet als zodanig aangemeld). Er wordt rekening gehouden met een revalidatiekans van 3%.

Niet-aangevraagde pensioenen

Voor verzekerden die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt en op de balansdatum nog geen ouderdomspensioen hebben aangevraagd, zijn de vervallen pensioentermijnen opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. Hierbij treden geen negatieve onderdelen van deze voorziening op.

De voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen.

Intrest:

Conform de Rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader, zoals deze wordt gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Sterfte:

Er wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde "Prognosetafel 2012-2062" van het AG. Binnen de "Prognosetafel" wordt gerekend met sterfteprognoses met verwachte verbeteringen in de levenskansen van 2012 tot en met het jaar 2062. Hierbij wordt rekening gehouden met ervaringssterfte.

Ultimo 2012 is overgegaan op de Prognosetafel 2012-2062, met een fondsspecifieke ervaringssterfte.

Gehuwdheid:

Reservering vindt plaats volgens de methode onbepaalde man/vrouw. Gehuwdheidsfrequenties worden ontleend aan de tabel Gehele Bevolking Mannen/Vrouwen 1985-1990. Op leeftijd 65 wordt de gehuwdheidsfrequentie op 1 verondersteld. Vanaf 65 jaar nemen de gehuwdheidsfrequenties af met de sterftkans van de verzorgde echtgeno(o)t(e).

Leeftijden:

Leeftijden zijn vastgesteld in jaren en maanden nauwkeurig, uitgaande van de veronderstelling dat de verzekerden zijn geboren op de eerste juli van hun geboortjaar.

Leeftijdsverschil:

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten:

Voor uitvoeringskosten wordt een voorziening getroffen ter grootte van 4% van de voorziening pensioenverplichtingen.

Wezenpensioen:

Ter dekking van het risico voor wezenpensioen wordt de voorziening voor het latent partnerpensioen, behorend bij nog niet ingegaan ouderdompensioen, verhoogd met 5%.

Uitkeringen:

Bij de waardering van de aanspraken is uitgegaan van de veronderstelling dat de pensioenuitkeringen continu geschieden.

Flexibiliseringsfactoren:

De flexibiliseringsfactoren zijn gebaseerd op de volgende actuariële uitgangspunten:

- rekenrente
- sterfte
- sexeneutraal

Voorziening ZVW-bijdrage

Naast de voorziening pensioenverplichtingen wordt een voorziening aangehouden voor de ZVW-bijdrage, die voor bepaalde pregepensioneerden ten laste komt van het fonds. Deze voorziening is gelijk aan de som van de toekomstige ZVW-bijdragen.

Voorziening voor risico deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen. Deze pensioenregeling is per 1 januari 2011 beëindigd. Het tot en met 31 december 2010 opgebouwde pensioenkapitaal is omgezet naar aanspraken in de basisregeling.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend als volgt berekend: (totaal activa -/- overige schulden -/- reserve overgangsregeling) / (technische voorzieningen + overige voorzieningen).

6.4.6 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

6.5 Toelichting op de Balans

6.5.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Ultimo 2012						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	87.789	249.491	582.930	2.397	28.064	950.671
Beleggings- debiteuren	2.141	-	1.074	-	147	3.362
Liquide middelen	149	-	1	-	590	740
Beleggings- crediteuren	-	-	-	-	-150	-150
	90.079	249.491	584.005	2.397	28.651	954.623
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde				17		17
	90.079	249.491	584.005	2.414	28.651	954.640
Stand per						
31 december 2012						954.640
Ultimo 2011						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Belegde waarden in betreffende beleggingscategorie	87.952	229.033	517.234	234	897	835.350
Beleggings- debiteuren	2.106	-	493	-	242	2.841
Liquide middelen	726	-	1	-	-5	722
Beleggings- crediteuren	-	-	-	-	-247	-247
	90.784	229.033	517.728	234	887	838.666
Negatieve derivaten verantwoord aan passiefzijde				6.930		6.930
	90.784	229.033	517.728	7.164	887	845.596
Stand per						
31 december 2011						845.596

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

Ultimo 2012						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2012	87.952	229.033	517.234	234	897	835.350
Aankopen / verstrekkingen	3.969	57.994	202.975	-	30.570	295.508
Verkopen/ aflossingen	-	-70.249	-220.389	5.550	-2.790	-287.878
Gerealiseerde herwaardering	-	9.864	37.799	-5.353	3	42.313
Ongerealiseerde herwaardering	-4.132	22.849	45.311	1.966	-616	65.378
Stand per 31 december 2012	87.789	249.491	582.930	2.397	28.064	950.671

Ultimo 2011						
<i>(x € 1.000)</i>	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per						
1 januari 2011	66.796	214.740	444.818	799	14.136	741.289
Aankopen / verstrekkingen	21.365	140.533	169.464	2.723	-	334.085
Verkopen/ aflossingen	-	-105.178	-197.365	-	-13.457	-316.000
Gerealiseerde herwaardering	-	586	35.160	4.189	-707	39.228
Ongerealiseerde herwaardering	-209	-21.648	65.157	-7.477	925	36.748
Stand per 31 december 2011	87.952	229.033	517.234	234	897	835.350

Binnen de beleggingspools worden aandelen uitgeleend. De waarde van de uitgeleende aandelen bedraagt ultimo 2012 nihil (2011: € 605). Hiervoor is onderpand ontvangen in de vorm AAA Staatsobligaties met een waarde ultimo 2012 nihil (2011: € 692).

Binnen de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten, er is sprake van collateral management. Ultimo 2012 bedraagt het ontvangen collateral € 99.858 (2011: € 86.925) en het betaalde collateral € 600 (2011: € 105).

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(x € 1.000)	marktnoteringen direct EUR	marktnoteringen afgeleid EUR	waarderingmodellen- en technieken EUR	totaal EUR
Actief per 31 december 2012				
Vastgoedbeleggingen	-	-	87.789	87.789
Aandelen	-	249.491	-	249.491
Vastrentende waarden	80.666	421.949	80.315	582.930
Derivaten	-	-	2.397	2.397
Overige beleggingen	2.454	25.610	-	28.064
	83.120	697.050	170.501	950.671
Actief per 31 december 2011				
Vastgoedbeleggingen	-	-	87.952	87.952
Aandelen	9.783	219.250	-	229.033
Vastrentende waarden	71.404	391.414	54.416	517.234
Derivaten	-	-	234	234
Overige beleggingen	-	897	-	897
	81.187	611.561	142.602	835.350

Schatting van reële waarde

- Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingmodellen en -technieken betreft indirect vastgoed. Zoals bij de grondslagen staat vermeld is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. De eerste waardering is verkrijgingsprijs inclusief transactiekosten. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert, binnen de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

- **Aandelen**
Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van private equity beleggingen en aandelenfondsen opgenomen als vastgesteld op basis van 'waarderingsmodellen en -technieken'.
Private equity beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de intrinsieke waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.
- **Vastrentende waarden**
Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft hoofdzakelijk de leningen op schuldbekentenis en hypotheke. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen.
- **Derivaten**
Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen.
- **Overige beleggingen**
Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde.

Belegde waarden in vastgoed

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Indirect vastgoed	87.789	87.952
Stand per 31 december	87.789	87.952

Het vastgoed is volledig getaxeerd door onafhankelijke taxateurs.

Belegde waarden in aandelen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Indirect aandelenbeleggingsfondsen:		
Aandelenbeleggingsfondsen	249.491	229.033
Stand per 31 december	249.491	229.033

Belegde waarden in vastrentende waarden

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Directe vastrentende waardenbelegingen:		
Staatsobligaties	80.666	71.404
	<u>80.666</u>	<u>71.404</u>
Indirecte vastrentende waardenbelegingen:		
Obligatiebeleggingsfondsen	191.451	169.917
Participaties in hypotheekfondsen	80.315	54.416
Participaties in LDI Pools	230.498	221.496
	<u>502.264</u>	<u>445.829</u>
Stand per 31 december	<u>582.930</u>	<u>517.233</u>

Belegde waarden in derivaten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Valutaderivaten		
Positieve waarde	1.882	1.996
Negatieve waarde	17	6.930
	<u>1.865</u>	<u>-4.934</u>
Overige derivaten		
Positieve waarde	532	5.168
	<u>532</u>	<u>5.168</u>
Stand per 31 december	<u>2.397</u>	<u>234</u>

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

In 2012 is met name gebruik gemaakt van valutatermijncontracten. Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2012:

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
FFX forward	93.434	1.882	-17
Aandelenoptie	90.000	532	-
	183.434	2.414	-17

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2011:

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
FFX forward	140.375	140.375	145.309
Aandelenoptie	90.000	5.168	-
	230.375	145.543	145.309

Belegde waarden in overige beleggingen

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
GTAA	949	897
Commodities	27.115	-
Stand per 31 december	28.064	897

Beleggingsdebiteuren

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Te vorderen bedragen uit hoofde van:		
- dividend	1.526	419
- dividend- en couponbelasting	1.689	74
- huur	-	2.106
Overige	147	242
Stand per 31 december	3.362	2.841

Beleggingscrediteuren

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Te betalen bedragen uit hoofde van:		
Overige	-150	-247
Stand per 31 december	-150	-247

Door het fonds wordt niet belegd in premiebijdragende (aangesloten) ondernemingen.

6.5.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Vorderingen uit hoofde van herverzekering	12	-
Vordering op werkgevers	336	419
Waardeoverdrachten	53	345
Nog te factureren premie	396	443
Uitkeringen	49	38
Overlopende activa	70	318
Overige vorderingen	6	-
Stand per 31 december	922	1.563

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Vorderingen op werkgevers'

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers	505	622
Voorziening dubieuze debiteuren	-169	-203
Stand per 31 december	336	419

In 2012 is een bedrag van €34 vrijval voorziening (2011: vrijval €79). Er werd een bedrag van €6 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar afgeschreven (2011: €83).

6.5.3 Overige activa

(x € 1.000)	2012	2011
	EUR	EUR
Liquide middelen	793	52
Stand per 31 december	793	52

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

6.5.4 Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit Financieel ToetsingsKader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Bestemde reserves

Reserve overgangsregelingen

Er wordt een reserve overgangsregelingen aangehouden in verband met de toekomstige lasten uit hoofde van de optrekregeling en overgangsregeling. Deze reserve wordt separaat in de toelichting op de balans getoond. De reserve vervangt de per einde 2006 in het weerstandsvermogen verwerkte reserve premietekorten.

De reserve overgangsregelingen per 1 januari 2007 is gelijk aan het verschil tussen de contante waarde van de toekomstige optrek- en overgangsgarantielasten en de contante waarde van de toekomstige betreffende optrekpremie en overgangsgarantiepremie. De reserve wordt jaarlijks gevoed met de ontvangen optrek- en overgangsgarantiepremie. Aan de reserve worden onttrokken de benodigde koopsommen in verband met de toekenning van optrek- of overgangsgarantieaanspraken, rekening houdend met de solvabiliteitsopslag, zoals omschreven in paragraaf d. Tevens wordt het fondsrendement hierin verwerkt

Weerstandsreserve

Op de balans wordt een weerstandsvermogen aangehouden ter grootte van het vereiste eigen vermogen, verhoogd met eventuele overige bestemde reserves voor zover niet reeds separaat op de balans opgenomen

Eigen Vermogen

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 4,3 % van de technische voorzieningen en voldoet daarmee aan de daaromtrent gestelde wettelijke eisen bij of krachtens artikel 131 van de Pensioenwet.

Vereist eigen vermogen

Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van een jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

Vrij vermogen

Het pensioenvermogen boven het gewenst vermogen is het vrije vermogen van het pensioenfonds. Het totaal gewenst vermogen, welke door het pensioenfonds wordt nagestreefd, is gelijk aan de technische voorzieningen vermeerderd met het vereist eigen vermogen en de overige bestemde reserves.

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2012

<i>(x € 1.000)</i>	Algemene reserve	Weerstands- reserve	Reserve overgangs regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2011	-94.256	83.751	17.264	6.759
Uit bestemming saldo van baten en lasten	44.895	3.821	9.153	57.869
Stand per 31 december 2012	-49.361	87.572	26.417	64.628

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2011

<i>(x € 1.000)</i>	Algemene reserve	Weerstands- reserve	Reserve overgangs regeling	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2010	-47.504	71.199	10.666	34.361
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-46.752	12.552	6.598	-27.602
Stand per 31 december 2011	-94.256	83.751	17.264	6.759

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	927.630	104,3	820.783	98,7
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	889.419	100,0	831.288	100,0
Eigen vermogen	38.211	4,3	-10.505	-1,3
Af: vereist eigen vermogen	87.572	9,8	83.751	10,1
Vrij vermogen	-49.361	-5,5	-94.256	-11,4
Minimaal vereist eigen vermogen	38.245	4,3	35.745	4,3
Dekkingsgraad		104,3		98,7

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 7.5.12 Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: (totaal activa -/- overige schulden -/- reserve overgangsregeling) / (technische voorzieningen + overige voorzieningen).

Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel tenminste gelijk is aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het pensioenfonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is zowel sprake van een dekkingstekort als reservetekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model van DNB.

Herstelplan

In 2012 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan zich als volgt ontwikkeld:

(x € 1.000)	Werkelijk	Herstelplan
	2012	2012
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	98,7%	102,2%
Premie	1,8%	0,6%
Uitkeringen	0,0%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Verandering van de rentetermijnstructuur	-1,5%	2,0%
Rendement op beleggingen	6,8%	0,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1,5%	0,0%
Dekkingsgraad per 31 december	104,3%	104,9%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2012 104,3% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 104,9 % op die datum.

Het herstelplan is opgesteld in 2009 en goedgekeurd door toezichthouder DNB. Het herstelplan is in het boekjaar onverkort van toepassing. In het herstelplan wordt uitgegaan van een dekkingsgraad van 140,9 ultimo 2012.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan niet is uitgegaan van een verandering van de rentetermijnstructuur, in werkelijkheid bedraagt deze -1,5%.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van 3,1% terwijl de bijdrage van het rendement op beleggingen in werkelijkheid 6,8% bedraagt.

6.5.5 Technische voorzieningen

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Basisregeling	884.575	826.260
Premievrijstelling / IBNR	4.738	4.735
Voorziening gemiste premie prepensioen werkgevers	106	293
Stand per 31 december	889.419	831.288

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	831.288	711.769
Pensioenopbouw	19.459	22.220
Rentetoevoegingen	12.745	9.173
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-24.175	-25.322
Mutatie pensioenuitvoeringskosten	-232	-179
Wijziging marktrente	49.904	115.274
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	4.032	-
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-589	-847
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-3.013	-800
Stand per 31 december	889.419	831.288

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel 2012-2062 is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 4,0 miljoen. In het mutatieoverzicht van de voorziening pensioenverplichting voor risico fonds is het effect van € 4,0 miljoen gepresenteerd onder de regel 'wijziging actuariële uitgangspunten'.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

(x € 1.000)	2012		2011	
	aantallen	EUR	aantallen	EUR
Actieve deelnemers	5.994	354.351	6.707	360.340
Pensioengerechtigden	7.600	290.583	7.799	264.505
Gewezen deelnemers	15.601	210.564	15.873	174.471
Netto pensioenverplichtingen	29.195	855.498	30.379	799.316
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling		33.921		31.972
Stand per 31 december		889.419		831.288

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit conform het pensioenreglement.

De volgende hoofd pensioenreglementen zijn van toepassing:

Pensioenreglement A

degenen die op of na 1 januari 2006 deelnemers zijn, premievrije deelneming vanwege arbeidsongeschiktheid, vrijwillige voortzetteren en FVP'ers (oude gevallen vanaf 1 januari 2006), degenen die op of na 1 januari 2006 deelnemer waren en nadien de deelneming voortzetten, gewezen deelnemers en gepensioneerden die deelnemer waren op of na 1 januari 2006.

Pensioenreglement B

degenen die voor 1 januari 2006 zijn gepensioneerd, gebruik maken van de prepensioenregeling en/of de toeslagregeling en op grond van die regeling(en) de deelneming voortzetten, gebruik maken van de VUT-regeling en op grond van die regeling de deelneming voortzetten, gewezen deelnemers van wie de deelneming voor 1 januari 2006 is beëindigd. De pensioenaanspraken zijn verzekerd in eigen beheer.

Toeslagverlening

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken die op grond van het pensioenreglement zijn vastgesteld, kan jaarlijks toeslag worden verleend van maximaal de algemene loonontwikkeling in de bedrijfstak. De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening plaats vindt. Bovendien wordt door het pensioenfonds voor deze voorwaardelijke toeslagverlening geen reserve aangehouden en geen premie betaald om in de toekomst toeslagen te kunnen toekennen. De toeslagen worden gefinancierd uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen.

Dekkingsgraad

Lager dan 104,3 %

Tussen 104,3 en vereiste dekkingsgraad %

Hoger dan vereiste dekkingsgraad %

Ultimo 2012 bedraagt de nominale dekkingsgraad op basis van FTK 104,3% (31 december 2011: 98,7%).

Het fonds kent per 1 januari 2012 geen indexatie over het jaar 2011 toe.

In de afgelopen drie jaren zijn de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen niet verhoogd.

Indexatie (in % van loon-c.q.prijsinflatie)

nee

gedeeltelijk

volledig (eventueel na-toeslagverlening en premiekorting)

Specificatie overige technische voorzieningen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Voorziening ZVW bijdrage		
Stand 1 januari	20	43
Onttrekking	-	-23
Stand per 31 december	20	20

6.5.6 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	-	68
Overige mutaties	-	-68
Stand per 31 december	-	-

6.5.7 Langlopende schulden

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Spaarfondsgemoedsbezwaarden		
Stand per 1 januari	813	796
Stortingen	14	23
Interestvergoeding	26	15
Uitkeringen	-14	-12
Correcties voorgaande jaren	51	-9
Stand per 31 december	890	813

6.5.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Te verrekenen premies	416	333
Uitkeringen	4	7
Derivaten	17	6.930
Belastingen en premies sociale verzekeringen	399	473
Herverzekeringen	-	11
Waardeoverdrachten	15	134
Kosten vermogensbeheer	361	333
Overige schulden	186	110
Stand per 31 december	1.398	8.331

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Derivaten'

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Valutaderivaten	17	6.930
Stand per 31 december	17	6.930

6.5.9 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		889.419		831.288
Buffers:				
S1 Renterisico	28.017		20.831	
S2 Risico zakelijke waarden	61.615		65.259	
S3 Valutarisico	13.633		-	
S4 Grondstoffenrisico	8.890		-	
S5 Kredietrisico	20.038		16.225	
S6 Verzekeringstechnisch risico	26.359		26.437	
Diversificatie-effect	-70.980		-45.001	
Totaal S (vereiste buffers)		<u>87.572</u>		<u>83.751</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		976.991		915.039
Aanwezig vermogen (totaal activa - schulden)		<u>927.630</u>		<u>820.783</u>
Tekort		-49.361		-94.256

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de feitelijke asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

In deze paragraaf rapporteert het fonds over de belangrijkste risico's. Hierbij wordt nadere kwantificering aangegeven in tabellen, waarbij het doorkijkprincipe wordt toegepast, aangezien op deze wijze inzicht wordt gegeven in de risico's. In de balans wordt het doorkijkprincipe niet toegepast. Hierdoor sluiten onderstaande tabellen niet (altijd) aan op de balans.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

<i>(x € 1.000)</i>	Waarde balanspost 31 december 2012	Duration 31 december 2012	Duration 31 december 2011
	EUR		
Vastrentende waarden (voor derivaten)	548.752	6,0	5,4
Vastrentende waarden (na derivaten)	661.519	21,6	25,9
Duration van de technische voorzieningen	889.419	18,7	19,3

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt. Het (nominale) renterisico versus de (nominale) verplichtingen zijn voor circa 75% afgedekt. Een deel van de rente afdekking is afkomstig van de vastrentende waarden portefeuille. Het resterende deel van de afdekking welke niet wordt gedaan door de vastrentende waarden portefeuille geschiedt middels het gebruik van rentederivaten. Deze rentederivaten zijn ondergebracht in fondsen (LDI pools).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Resterende looptijd < 1 jaar	68.320	10,3	92.408	17,9
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	174.296	26,3	107.833	20,8
Resterende looptijd > 5 jaar	418.903	63,4	317.053	61,3
	661.519	100,0	517.294	100,0

Prijrisico(S2)

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico wordt gemitigeerd door diversificatie. De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	11.689	13,3	12.125	13,8
Winkels	23.924	27,2	23.746	26,9
Woningen	24.373	27,8	25.515	29,0
Participaties in vastgoedmaatschappijen	27.803	31,7	26.566	30,2
	87.789	100	87.952	100

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
North America	12.576	14,3	11.906	13,5
BRIC-Landen	1.929	2,2	2.166	2,5
Asia Pacific	1.208	1,4	1.398	1,6
Overig Mature Markets	1.442	1,6	1.273	1,4
Europa	70.634	80,5	71.209	81,0
	87.789	100	87.952	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Beleggingsinstelling	3.349	1,7	1.516	0,7
Transport en opslag	4.302	2,2	6.540	2,9
Financiële instellingen (waaronder banken en verzekeraars)	38.289	19,8	40.338	17,6
Nijverheid en industrie	83.528	43,3	103.476	45,1
Handel	10.748	5,6	9.044	3,9
Overige dienstverlening	25.907	13,4	29.867	13,0
Diversen	26.802	13,9	38.429	16,8
	192.925	100	229.210	100

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
Europa	31.457	16,3	44.904	19,6
Noord-Amerika	57.795	30,0	77.207	33,7
Overig Mature Markets	51.487	26,7	61.163	26,7
Asia Pacific	10.224	5,3	-	-
BRIC-landen	7.968	4,1	17.515	7,6
Emerging markets	33.994	17,6	28.421	12,4
	192.925	100	229.210	100

Het pensioenfonds heeft er niet voor gekozen om het prijsrisico middels derivaten (gedeeltelijk) af te dekken.

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2012 circa €318.906 (2011: €270.499). Van dit bedrag is 94 % (2011: 96 %) afgedekt naar de euro. Per einde boekjaar is de contractwaarde van de uitstaande valutatermijncontracten €93.434 (2011: €140.375). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR vóór	EUR valuta-derivaten	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	629.900	260.190	890.090	844.158
CHF	8.054	-8.226	-172	-
GBP	27.298	-26.817	481	442
JPY	2.317	-14.527	-12.210	-9.716
USD	233.516	-194.301	39.215	-29.237
Overige	47.721	-14.454	33.267	33.019
	948.806	1.865	950.671	838.666

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die

obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de vastrentende waarden naar sector weergegeven:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Nederlandse overheidsinstellingen	47.504	39.471
Buitenlandse overheidsinstellingen	178.896	152.316
Financiële instellingen	224.218	202.020
Handel- en industriële bedrijven	90.276	59.432
Andere instellingen	120.625	64.056
	661.519	517.295

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Mature markets	628.207	494.989
Emerging markets	33.312	22.306
	661.519	517.295

Beleggingen waarvan de uitgevende partij is gevestigd in Azië (exclusief Japan), Latijns Amerika of Rusland worden gerekend tot de regio 'Emerging Markets'.

Beleggingen uit de beleggingsportefeuille waarvan van uitgevende partijen in overige landen zijn gevestigd, worden gerekend tot beleggingen in 'Mature markets'.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
AAA	181.449	27,4	187.646	36,3
AA	99.753	15,1	44.325	8,6
A	72.049	10,9	76.577	14,8
BBB	49.528	7,5	43.281	8,4
<BBB	65.030	9,8	26.563	5,1
Not rated *	193.710	29,3	138.902	26,9
	661.519	100	517.294	100

* Betreft voornamelijk hypotheek en derivaten vanuit de LDI Pools

Verzekeringstechnische risico (S6)

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG prognosetafel 2012-2062 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting van de post 'Indexering en overige toeslagen'.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Voor het fonds geldt dat de ontvangsten inzake premiebijdragen hoger zijn dan de uitbetalingen inzake uitkeringen, waardeoverdrachten en overige uitgaven. Het liquiditeitsrisico is hierdoor beperkt.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij. Dit betreft per 31 december 2012 de volgende posten (percentage ten opzichte van het balanstotaal ultimo 2012 respectievelijk ultimo 2011):

(x € 1.000)

	31 december 2012		31 december 2011	
	EUR	%	EUR	%
<u>Vastrentende waarden</u>				
Government of France	57.267	6,8	62.672	7,4
Federal Republic of Germany	73.754	8,7	48.340	5,7
Kindom of Netherlands	48.104	5,7	39.471	4,7
United States	26.689	3,2	-	-
	205.814		150.483	

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar.

6.5.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met Syntus Achmea Pensioenbeheer N.V. Het contract met Syntus Achmea Pensioenbeheer N.V. loopt tot en met 31 december 2014. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. Deze systematiek bestaat zowel uit vaste als variabele componenten. De vergoeding voor 2013 bedraagt circa €2,1 miljoen.

Met de vermogensbeheerder F&C Netherlands BV is een vermogensbeheerovereenkomst voor onbepaalde tijd aangegaan, met een opzegtermijn van 1 jaar.

Derivaten

Voor de contract omvang van de derivaten wordt verwezen naar de toelichting behorende tot de jaarrekening 2012 paragraaf "specifieke financiële instrumenten (derivaten)".

Investerings- en stortingsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Vastgoed	4.257	-
	4.257	-

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

6.5.11 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het pensioenfonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar 6.6.5. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen uit hoofde van bestuurslidmaatschap geen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds.

6.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

6.6.1 Premiebijdragen risico pensioenfonds

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Werkgevers- en werknemersgedeelte	28.162	30.341
Premie inzake overgangsregeling	5.771	6.266
Premie inzake FVP	219	139
Premie ANW-Hiaat	94	98
Bijdragen spaarfonds gemoedsbezwaarden	22	85
Mutaties inzake voorziening premievorderingen	34	79
Afschrijving premievorderingen	-6	-83
	34.296	36.925

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt:

- Pensioenreglement A: 29,2% van de pensioengrondslag;
- Pensioenreglement B: 26,6% van de pensioengrondslag; en
- Overgangsregeling: 2,9% van het salaris.

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	25.499	28.896
Feitelijke premie	34.484	36.407

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kosten pensioenopbouw	21.242	24.528
Pensioenuitvoeringskosten	1.277	1.026
Solvabiliteitsopslag	2.222	2.534
Mutatie technische voorzieningen voor excassokosten	757	808
Premie ANW	1	-
	25.499	28.896

De kosten pensioenopbouw betreffen de kosten van de jaarinkoop van de pensioenaanspraken inclusief de kosten voor premievrijstelling voor nieuwe arbeidsongeschiktheidsgevallen. De toeslagverlening is voorwaardelijk en daarom geen onderdeel van de kosten pensioenopbouw. De pensioenuitvoeringskosten volgen uit de staat van baten en lasten. De solvabiliteitsopslag 2012 wordt berekend door het percentage vereist vermogen per 31 december 2011 te vermenigvuldigen met de kosten pensioenopbouw.

Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.

6.6.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

(x 1.000)	2012	Directe beleggings- opbrengsten EUR	Indirecte beleggings- opbrengsten EUR	Kosten van vermogensbeheer EUR	Totaal EUR
Vastgoedbeleggingen		4.309	-4.132	-351	-174
Aandelen		-	32.713	-751	31.962
Vastrentende waarden		4.046	83.110	-809	86.347
Derivaten		-	-3.387	-131	-3.518
Overige beleggingen		-4.122	-613	-	-4.735
		4.233	107.691	-2.042	109.882

(x 1.000)	2011	Directe beleggings- opbrengsten EUR	Indirecte beleggings- opbrengsten EUR	Kosten van vermogensbeheer EUR	Totaal EUR
Vastgoedbeleggingen		3.753	-209	-388	3.156
Aandelen		1.327	-21.062	-812	-20.547
Vastrentende waarden		4.143	100.317	-665	103.795
Derivaten		-	-3.288	-142	-3.430
Overige beleggingen		567	218	-	785
		9.790	75.976	-2.007	83.759

De kosten van vermogensbeheer bedragen in 2012 € 2.042 (2011: € 2.007). De kosten van vermogensbeheer bestaan uit: kosten van exploitatie vastgoed ad € 351 (2011: € 388) en overige kosten van vermogensbeheer ad € 1.691 (2011: € 1.619).

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2012 € 1.002.

6.6.3 Overige baten

(x € 1.000)	2012 EUR	2011 EUR
Baten uit herverzekeringen	-	376
	-	376

6.6.4 Pensioenuitkeringen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	15.743	15.701
Nabestaanden pensioen	3.528	3.327
Wezenpensioen	105	107
Invaliditeitspensioen	518	510
Prepensioen	2.416	4.171
Afkopen	2.002	1.392
Overige	218	636
	24.530	25.844

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 438,44 (2011: € 427,29) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

6.6.5 Pensioenuitvoeringskosten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Bestuurskosten	137	137
Administratiekostenvergoeding	2.139	2.002
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	395	213
Accountantskosten	61	57
Contributies en bijdragen	93	96
Incassokosten	-25	-26
Overige kosten	34	69
	2.834	2.548

Bezoldiging bestuurders

De transacties met bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten, overige kosten bestuur en overige bestuurskosten 2012: € 137 (2011: € 137).

Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

Honoraria accountant

(x € 1.000)	EUR Accountant	EUR Overig netwerk	EUR Totaal
2012			
Controle van de jaarrekening	47	-	47
Andere controlewerkzaamheden	10	-	10
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	4	-	4
	61	-	61
2011			
Controle van de jaarrekening	57	-	57
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	4	-	4
	61	-	61

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De pensioenuitvoering is volledig uitbesteed aan Syntus Achmea Pensioenbeheer N.V.

6.6.6 Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

6.6.7 Indexering en overige toeslagen

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken die op grond van het pensioenreglement zijn vastgesteld, kan jaarlijks toeslag worden verleend van maximaal de algemene loonontwikkeling in de bedrijfstak.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de financiële middelen van het pensioenfonds toereikend zijn om de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verhogen. Er bestaat geen recht op toeslagverlening en er is dus geen zekerheid of en in hoeverre het pensioenfonds in de toekomst een toeslag kan verlenen. Het pensioenfonds reserveert namelijk geen gelden voor toekomstige toeslagen.

In 2012 is er geen toeslag verleend als gevolg van de lage dekkingsgraad.

6.6.8 Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 1,544% (2011: 1,296%), zijnde € 12.745 (2011: € 9.173).

Het rentepercentage is afgeleid van de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per begin van het boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

6.6.9 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

6.6.10 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

6.6.11 Wijziging overige actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2012 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel 2012-2062 van het Actuariëel Genootschap (AG). De AG-Prognosetafel 2012-2062 houdt rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen van de gehele Nederlandse bevolking. De algemene sterftekansen die volgen uit de tafel worden voor het fonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte.

Als gevolg van de invoering van de nieuwe AG-Prognosetafel is in het verslagjaar 2012 een last verantwoord van € 4,0 miljoen.

6.6.12 Saldo overdracht van rechten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-267	-1.094
Uitgaande waardeoverdrachten	703	1.821
Subtotaal	436	727
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	96	1.224
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-685	-2.071
Totaal overige resultaten	-589	-847
Saldo overdracht van rechten	-153	-120

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

6.6.13 Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Kanssystemen		
Sterfte	-3.151	-2.522
Arbeidsongeschiktheid	385	373
Mutaties	-59	1.706
Totaal kanssystemen	-2.825	-443
Overige mutaties		
Voorziening gemiste premie werkgever i.h.k.v. VUT en prepensioen	-188	-357
Totaal overige mutaties	-188	-357
Totaal overige wijzigingen in de technische voorzieningen	-3.013	-800

6.6.14 Overige lasten

<i>(x € 1.000)</i>	2012	2011
	EUR	EUR
Lasten uit hoofde van herverzekeringen	93	98
Wijzigingen andere voorzieningen	-	-23
Mutatie langlopende schulden	77	17
Andere lasten	208	-
	378	92

6.6.15 Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

De Meern, 6 juni 2013

W.B. Groen,
Voorzitter

L.P. Raadgever,
Secretaris

F.A. de Boer,
Bestuurslid

H.J. van Meerten,
Bestuurslid

S.M.J. Custers,
Bestuurslid

M.T.E. Zonnenberg,
Bestuurslid

7 Overige gegevens

7.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Het voorstel resultaatbestemming 2012 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

7.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen relevante gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

7.3 Actuariële verklaring

Actuariële Verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Houthandel te Amsterdam is aan Towers Watson B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2012.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn 'Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen' heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeven verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een dekkingstekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 131 en 132 vanwege het dekkingstekort. Bij artikel 137 merk ik op dat het pensioenfonds niet voldoet aan de consistentie vereisten met betrekking tot het voorwaardelijke toeslagbeleid als bedoeld in artikel 95, lid 1 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Houthandel is naar mijn mening slecht, vanwege het dekkingstekort.

Op basis van de door het pensioenfonds uitgevoerde evaluatie van het herstelplan constateer ik dat het dekkingstekort en reservetekort naar verwachting binnen de gestelde termijnen zullen zijn opgeheven. Hierbij geldt evenwel dat het pensioenfonds naar verwachting niet volledig uitvoering zal kunnen geven aan het toeslagbeleid.

Purmerend, 6 juni 2013

Mw. A. Plekker AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

7.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2012 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Houthandel per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 21 juni 2013
KPMG Accountants N.V.

J.P Faber RA

7.5 Nevenfuncties bestuur

W.B. Groen

- lid bestuur van de Stichting SIVAG
- lid Sociale Commissie Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- bestuurslid Stichting WESP
- bestuurslid HOC
- bestuurslid Fonds OO&A Houthandel
- voorzitter St. Mr. H.C. Dresselhuysfonds (beleggingsstichting VVD; tot 1-6-2013)
- lid raad van toezicht Zorgcombinatie Noorderboog
- directeur Wicherson-Groen Holding B.V.
- lid Paritair Beraad Houthandel

F.A. de Boer

- bestuurslid (roulerend voorzitter/secretaris) Fonds OO&A Houthandel
- bestuurslid SIVAG
- secretaris Sectie Technische Zaken van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- lid Commissie De Boer
- lid Sociale Commissie Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- secretaris Paritair Beraad Houthandel
- lid CAO overleg Houthandel
- lid Geschillencommissie CAO voor de houthandel
- lid Paritaire Commissie Stichting Hout & Meubel
- lid Adviescommissie voor dispensatieaangelegenheden in de houthandel
- eigenaar Administratiekantoor F.A. de Boer

H.J. van Meerten

- lid Sociale Commissie Koninklijke Vereniging van Nederlandse Houtondernemingen
- lid Paritair Beraad Houthandel
- lid CAO-overleg Houthandel
- adjunct-directeur N.V. Deli Maatschappij
- directeur Deli Services B.V.
- procuratiehouder Jongeneel Holding B.V. en Heuvelman Holding B.V.
- adjunct-directeur NVDU Acquisition B.V.
- directeur PRO-VAK B.V.

L.P. Raadgever

- bestuurder CNV Vakmensen (CAO-onderhandelaar)
- bestuurslid Bpf Meubelindustrie en Meubileringsbedrijven,
- bestuurslid Bpf Houtverwerkende Industrie
- bestuurslid Bpf voor de sector waterrecreatie en de kunststoffen en houten jachtbouw
- bestuurslid van diverse paritaire fondsen en organen alsmede paritaire commissies en werkgroepen in de houthandel, meubelindustrie, houtverwerkende industrie en de kunststoffen en houten jachtbouw alsmede waterrecreatie-ondersteunende activiteiten

C. van der Veer

- bestuurslid Bpf Bouw

- sectorbestuurder FNV Bouw (CAO-onderhandelaar en werknemers-vertegenwoordiger bij de paritaire organen in de Meubel- en Houtsector)
- vertegenwoordiger FNV Bouw in FSC int. En FSC Nederland
- bestuurslid FSC Nederland en bestuurslid van het Policy and Standard Comité van FSC Int.

S. M.J. Custers

- bestuurslid (roulerend voorzitter/secretaris) Bpf Meubelindustrie en Meubileringsbedrijven
- bestuurslid Stichting Spoorwegpensioenfond
- bestuurslid Jachtbouw i.l. (roulerend voorzitter)

P. Ansems

- plv. bestuurslid Bpf Houthandel
- bestuurslid Fonds OO&A Houthandel
- regiobestuurder FNV Bouw Noordwest
- bestuurslid SIVAG
- lid CAO-overleg Houthandel
- bestuurslid Paritair Beraad Houthandel
- lid adviescommissie dispensatieaangelegenheden in de Houthandel

8 Verklarende woordenlijst

ABTN

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

AIBOR

Amsterdam Interbank Offered Rate, basistarief voor depositotarieven van banken in Nederland.

ALM

Asset Liability Management

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Basispunt

1 basispunt is 1/100 procentpunt

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Contante waarde aanspraken

Bedrag dat op een bepaald moment nodig is om in de toekomst de betalingen van de toegezegde uitkering te kunnen doen. Hierbij is rekening gehouden met rente en actuariële grondslagen.

Corporate Governance

Goed ondernemerschap; o.a. integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.

Dekkingsgraad

Procentuele verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de contante waarde van alle opgebouwde aanspraken.

Deposito

Tegoed bij een bankinstelling, waarover eerst na verloop van een overeengekomen tijdsduur (maximaal 2 jaar) kan worden beschikt.

Derivaat

Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Voorbeelden: futures, swaps.

Dispensatie

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening; maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

Exposure

Mate waarin wordt deelgenomen in het marktrendement en risico. Een exposure van 100% wil zeggen dat de koersontwikkeling van de onderliggende waarde voor 100% zal worden doorgegeven in de portefeuille.

Franchise

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend salaris worden geen aanspraken opgebouwd.

FTK

Financieel Toetsingskader. Stelsel van door de DNB voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.

Hedgefonds

Fondsen waarbij gebruik gemaakt wordt van een breed scala aan beleggingsstrategieën en –instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te halen.

High Yield (obligaties)

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.

IASB

International Accounting Standards Board

Onafhankelijk orgaan dat de standaard voor financiële verslaglegging vaststelt, die wereldwijd (kunnen) worden toegepast.

IFRS

International Financial Reporting Standards

Internationale standaard inzake financiële verslaglegging.

LDI pools

Binnen de Matchportefeuille wordt gebruik gemaakt van een aantal LDI pools met verschillende looptijden. De LDI Pools beleggen in renteswaps voor het afdekken van het renterisico van verplichtingen. Daarnaast is er een apart fonds voor het benodigde onderpand. Dit onderpand heeft als doel het tegenpartijrisico te minimaliseren. Er zijn 10 LDI Pools voor verschillende looptijdsegmenten (buckets). Er wordt een zogenaamde 'bucket' benadering gehanteerd waarbij de afdekking van de verplichtingen plaatsvindt per mandje van looptijden van 5 of 10 jaar teneinde het risico van veranderingen in de renteteminstructuur zoveel mogelijk te elimineren. Met een belegging in deze LDI Pools kan een groter deel van de verplichtingen worden afgedekt dan de marktwaarde van de LDI Pools: dit is de zogenaamde leverage

Leverage

Leverage is het gebruik van geleend geld (vreemd vermogen) om het verwachte rendement van het eigen vermogen te verhogen (in het Nederlands ook wel 'hefboomeffect' genoemd).

Outperformance

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

Overrente

Het rendement boven de rekenrente.

Pensioengrondslag

Het deel van het pensioengevend loon boven de franchise. Over de pensioengrondslag worden aanspraken opgebouwd.

Performance

Direct resultaat in de vorm van rente en dividendopbrengsten; indirect resultaat door waardeverandering van de portefeuille.

PVD

Premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid

Rekenrente

Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.

Rentedekking

Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.

ROZ-IPD

Rendement van de gangbare institutionele vastgoedindex.

Securities lending

Het voor een bepaalde tijd uitlenen van effecten, waarbij een leenvergoeding wordt ontvangen. De uitlener blijft eigenaar en loopt dus het risico dat aan effecten verbonden is.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

STAR

Stichting van de Arbeid

Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.

Sterftegrondslagen

Berekeningsmethode gebaseerd op een statistisch overzicht van de sterftetekans per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Toegezegde bijdrageregeling

Pensioenregeling die geen andere verplichting kent dan het storten van een vooraf overeengekomen premie.

Toegezegd pensioenregeling

Pensioenregeling waarbij de hoogte van het te bereiken pensioen van tevoren wordt gegarandeerd.

Toereikendheidstoets

Actuariële toets in hoeverre het pensioenvermogen voldoende is om de verplichtingen na te komen.

Tracking error

Risicomaatstaf die aangeeft in welke mate het rendement in percentages kan afwijken van het benchmark-rendement gegeven een betrouwbaarheidsinterval.

Underperformance

Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarvoor in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheke.

Voorbeleggen

Vastleggen van huidige rente- of aandelen niveaus voor toekomstige cash flows.

VPV

Voorziening Pensioenverplichtingen

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Yieldcurve

Lijn die het verband tussen rente en gemiddelde looptijd van een lening aangeeft.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioen-fonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.

Postbus 40036
7300 AZ Apeldoorn
www.pensioenfondshouhandel.nl